

letnik XCIX - leto 1997

1

SLOVENSKI ČEBELAR

leto 1873 - pričetek periodičnega čebelarskega tiska na slovenskem

559801854

SLOVENSKI ČEBELAR

Št. 1
1. januar 1997
letnik XCVIX

glasilo čebelarских organizacij slovenije

v s e b i n a

c o n t e n t s

Lojze Peterle: Ob novem letu 1997.....	2	Lojze Peterle: Within a year	2
Matija Šerak: Čebelarjeva opravila v januarju	3	Matija Šerak: Beekeeper's occupations in January	3
Jože Šimec: Čebelarjeva opravila v nakladnih panjih januarja	5	Jože Šimec: Beekeeper's occupation in LR hives in January	5
BOLEZNI ČEBEL		BEE DISEASES	
Jurij Senegačnik: (nadaljevanje) Razmišljanje o odpornosti varoe na fluvalinat in nekaterih alternativnih ukrepih	6	Jurij Senegačnik: Discussion about resistance of varroa mite on the fluvalinate	6
IZKUŠNJE NAŠIH ČEBELARJEV		EXPERIENCE OF OUR BEEKEEPERS	
Marjan Debelak: Široki mediščni satniki za čebelarjenje brez matične rešetke	8	Marjan Debelak: Broad frames for honey supers and Beekeeping without queen excluder	8
Viktor Pešelj: Oj, ta medena paša!	12	Viktor Pešelj: Ah, this bee pasture!	12
Tomo Strgulc: Varoa - naša usoda	14	Tomo Strgulc: Varroa - our destiny	14
Jože Rihar: Oksalna kislina	15	Jože Rihar: Oksal acid	15
Jože Grabrijan: Čudovita matica	16	Jože Grabrijan: A beautiful queen	16
Marjan Debelak: Pa še to	17	Marjan Debelak: However	17
NAŠI ZNANI ČEBELARJI		OUR WELL KNOWN BEEKEEPERS	
Edi Senegačnik: Moji čebelarski spomini	16	Edi Senegačnik: My beekeepers memori's	17
Andrej Fidelj: Moja srečanja s čebelami in o delu dr. Filipa Terča	20	Andrej Fidelj: My meeting's with bees and something about work of dr. Filip Terč	20
V SPOMIN		IN MEMORIAM	
IZ DRUŠTVENEGA ŽIVLJENJA		FROM THE SOCIETY LIFE	
Peter Glavan: Čebelarji iz Nove Gorice smo obiskali kmetijski sejem v Gornji Radonji in čebelarski dom ČD Lovrenc na Pohorju	24	Peter Glavan: The Beekeepers from Nova Gorica was visited a Agriculture Fair in Gornja Radgona and Beekeepers house in Lovrenc na Pohorju	24
Anton Nemanič: Predstavitve in kronologija čebelarskega društva "Peter Močnik" Studenci Pekre iz Maribora	25	Anton Nemanič: Introduction and chronicle of Beekeeping organization "Peter Močnik" Studenci Pekre from Maribor	25
Franc Frece: Čebelarji na Kozjanskem	26	Franc Frece: Beekeepers from Kozjansko	26
Franc Šivic: Mednarodno priznanje našemu čebelarju	27	Franc Šivic: International avowal for our Beekeeper	27
Ivan Šuštar: Več kot 100 let čebelarstva in 50 let organiziranega dela ČD Ilirska Bistrica	28	Ivan Šuštar: More then 100 year of Beekeeping and 50 years of organized work of Beekeeping society Ilirska Bistrica	28
Marjan Debelak: Poročilo in vabilo komisije za tehnologijo pri ČZS	30	Marjan Debelak: A report and invitation of commision for beekeeping tehnology	30
ČZS: Vabilo na Republiško čebelarsko posvetovanje v Celje (ovitek 4)		ČZS: Invitation on the simposium of Beekeeping in Celje	
MALI OGLASI		SMALL ADVERTISEMENT	
OBVESTILA			

rečno,

foto: MARIAN DEBELAK

VSEM ČEBELARJEM ŽELIMO VELIKO SREČE, ZDRAVJA IN MEDU V LETU 1997!
 IZVRŠNI ODBOR ZVEZE ČEBELARSKIH DRUŠTEV SLOVENIJE IN UREDNIŠTVO SLOVENSKEGA ČEBELARJA

OB NOVEM LETU 1997

Spoštovane čebelarke in čebelarji!

Pred nami je leto 1997, za katerega upam, da bo za vse nas uspešnejše od minulega. Predvsem mislim na medeno bero, saj ta lani povečini ni bila takšna, kot smo si jo želeli.

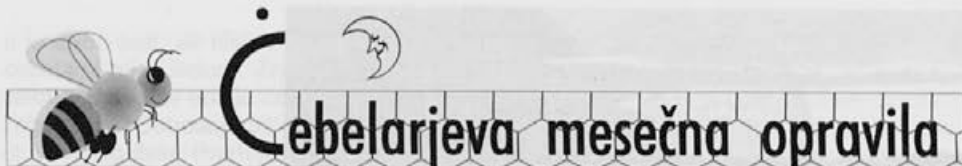
Zaradi slabe letine v minulem letu čebelarji tudi nimajo večjih težav s prodajo medu, kajti po zadnjih podatkih je večina čebelarjev že prodala skoraj ves lanski pridelek. Nekateri seveda čakajo, da bi kasneje dosegli višje cene, kar je tudi prav, saj bi ga bilo nespametno prodajati za vsako ceno. Naš cilj naj bo boljša kakovost slovenskega medu, posledica tega pa bo tudi višja prodajna cena. Seveda moramo storiti še veliko, da bodo domači porabniki pravilno vrednotili kakovost slovenskega medu, to pa je sicer pogoj za dosego ugodnejših cen. To je ena od pomembnih nalog naše organizacije v prihodnosti. S tem namenom je upravni odbor ČZS ustanovil komisijo za zaščitno znamko slovenskega medu in upam, da bo uspešno opravila svojo nalogo. Prepričan sem, da bo pri tem pomagalo tudi ministrstvo za kmetijstvo, saj vsako leto nameni nekaj sredstev tudi za uveljavljanje tipičnih slovenskih živilskih izdelkov. Pripraviti moramo le ustrezen program.

Čebelarstva zveza je lani, ko sem z vašim zaupanjem prevzel njeno vodenje, dosegla kar nekaj uspehov. V strokovne komisije smo vključili prizadene in uspešne čebelarje, tako da se nekatere komisije že lahko pohvalijo z uspešnim delom. Predvsem lepo je zaživela nova komisija za čebelarstvo, saj je doslej že pripravila nove učne pripomočke za mentorje in posvet zanje. Komisija za ekonomiko je dejavna na področju določanja prodajnih cen medu na tržnicah, delati pa je začela tudi večina ostalih komisij. Uspelo nam je zagotoviti cenejši sladkor za krmiljenje čebel, to pa je bilo zaradi letošnje slabše letine zelo pomembno. Dejavnost smo tudi na mednarodnem področju. Predstavniki Zveze so se udeležili mednarodnega srečanja čebelarstev organizacij držav podpisnic sporazuma CEFTA. Čebelarstva organizacije bodo pripravile predloge za izenačenje razmer in podporo čebelarstvu in jih poslale svojim vladam in pristojnim ministrstvom. Tudi izdajateljska dejavnost zveze je bila lani uspešna, saj smo oblikovno in vsebinsko izboljšali našo revijo, pridobili nekaj novih piscev in izdali koledar, ki ga bo vsak član prejel ob plačilu članarine za leto 1997.

Tudi srečanje in tekmovanje mladih čebelarjev v Slovenskih Konjicah je bilo zelo uspešno in brez dvoma nova spodbuda tako za mlade čebelarje kot za njihove mentorje. Pri njihovem delu jim bomo skušali po najboljših močeh še bolj pomagati in vključiti vanj tudi ministrstvo za šolstvo. Izobraževanje mladih in tudi starejših čebelarjev mora biti nenehna skrb naše organizacije. Zato je pomembno, da je v čebelarstva društva včlanjenih čim več čebelarjev. Društva morajo podpreti ČZS, tako da njihovi člani plačujejo svoje obveznosti tudi svoji osrednji organizaciji. Le enotni bomo lahko tudi v naprej uspešno delovali v korist slovenskega čebelarstva. Prizadevali smo si tudi za znižanje stroškov Zveze, kar nam je tudi uspelo, zato smo letos določili enako članarino kot v preteklem letu, čeprav nam je inflacija nekoliko zvišala stroške poslovanja. Pa še za družabnost smo poskrbeli. Decembra smo obnovili tradicijo Ambroževega plesa in to po zaslugi Akademškega čebelarstva društva.

Za celoletni trud se zahvaljujem vsem, ki so v letu 1996 delali za napredek slovenskega čebelarstva, posebno še mentorjem v čebelarstvih krožkih. Ob novem letu želim vsem čebelarkam in čebelarjem zdravja, sreče in uspeha in da bi povsod lepo medilo.

*Lojze Peterle
Predsednik Čebelarstva Slovenije*

ČEBELARJEVA OPRAVILA V JANUARJU

MATIJA ŠERAK

Preden se predstavim, želim vsem slovenskim čebelaricam in čebelarjem zdravo, srečno in medeno leto 1997. Na srečo tokrat ni prestopno, zato lahko upamo, da bo za čebelarje ugodnejše od minulega. Sicer pa je lani sprva kazalo, da se bo ponovilo leto 1957, najboljšo leto v obdobju mojega čebelarjenja. To se je začelo leta 1954 v ženini rojstni Beli krajini, kjer je bilo tedaj čebelarstvo zelo dobro razvito.

Na prigovarjanje urednika prof. Miheliča in v zadnjih letih znanilca dobrega medenja g. Zdešarja sem se le s težavo odločil za pisanje letošnjih "čebelarjevih opravil". Omenjena sta izrecno želela, da bi se tega dela lotil čebelar iz severovzhodnega dela države, tj. iz Prekmurja, ki ga številni slovenski prevažalci poznajo po dišeči, belo cvetoči akaciji. Le-ta nas včasih res razveseli, še večkrat pa razočara, zlasti zaradi neugodnega vremena med cvetenjem in pogostih zmrzali pred njim. Naletela nista na pravega Prekmurca, ampak na doseljenca, rojenega pred 75 leti na obrobju zagorske občine, ki v čebelarstvu ni preveč razvita. Prekmurci, izjemno delovni in bistri ljudje, so me hitro vzeli "za svojega" in z njimi zdaj čebelarim že skoraj 40 let, čeprav sem čebelaril že pred prihodom v ta kraj. S seboj sem pripeljal 20 AŽ 9-satajrev, kakršni so bili v Beli Krajini takrat v navadi. Napredni prekmurški čebelarji so takrat že čebelarili v 10-satarjih in od njih sem jih prevzel tudi jaz. Ko sem prišel v Prekmurje, so stari čebelarji čebelarili v različnih panjskih sistemih, danes pa povprečini čebelarijo v 10-satnih AŽ panjih, zato ne bom mogel zadovoljiti tistih, ki čebelarijo v nakladnih panjih. Moje čebelarstvo znanje je bilo takrat zelo majhno, veljalo je še pravilo, da je treba uporabljati znanje starih čebelarjev. Prav to zdaj ne drži več, saj moramo tudi starejši čebelarji pogosto

prisluhniti mlajšim, pogumenjšim in bolj izobraženim. K sreči sta na začetku mojega čebelarjenja v treh letih (1955-1958) izšli dve, še danes pomembni čebelarški knjigi: "Sodobno čebelarstvo" I. in II. del, obe pa sta plod slovenskega znanja o čebelah in čebelarstvu. Od vseh avtorjev teh pomembnih knjig je zdaj med nami samo še prof. Edi Senegačnik; kljub svojim letom še vedno aktivno čebelari.

Priznati moram, da se nikoli nisem ukvarjal s kakšnim posebnim čebelarškim raziskovalnim delom, ampak sem tisto, kar sem prebral ali slišal, prenašal v vsakdanje čebelarstvo. Tako sem z leti postal čebelar praktik, ki vedno rad pomaga mlajšim čebelarjem, in tudi čebelarški predavatelj "za domačo rabo". Predvsem sem se trudil, da mladi čebelarji ne bi preizkušali že preizkušenega, kar se začetnikom rado dogaja. Poudariti moram, da za čebelarjenje ni univerzalnega recepta, zato si mora vsak čebelar iz množice napotkov izbrati svoj način čebelarjenja. Moje načelo je: Najceneje in najpreprosteje doseči največji uspeh.

Če boste sprejeli moje pisanje, ga sprejmite kot kramljanje v čebelarškem krogu, ne pa kot visoko strokovno delo.

In kaj bomo delali januarja? Najprej napotki začetnikom:

- Ne začnite čebelariti, če ne čutite ljubezni do čebel, kajti končali boste, ko vas bodo čebele prvič pošteno opikale.

- Ne pričakujte prevelikih koristi od čebelarjenja.

- Ne začnite, če nimate soglasja v svoji družini, zlasti pri zakonski partnerici ali partnerju, kajti čebelarstvo je tudi neke vrste strast, ki zaradi različnih interesov lahko povzroči razkol med partnerjema.

- Ne priporočam, da se poklicno ukvarjate z vinogradništvom in čebelarstvom

Čebele počivajo, kaj kmalu pa jih bo zbudilo februarско sonce.

Foto: J. Mihelič

hkrati. Dela se namreč časovno preveč pokrivajo in zaradi časovne stiske postanete nervozni. Taki pa ne smete k čebelam, ker nervozno takoj začutijo in postanejo nemirne.

Če ste prepričani, da izpolnjujete te pogoje, se morate najprej odločiti za način svojega čebelarjenja. Če se boste odločili za nakladni panj, morate imeti veliko zemljišča, da boste panje lahko razmestili po njem. Če se boste odločili za domači AŽ panj, boste potrebovali čebelnjak ali prevozni čebelnjak. Sam čebelarim v prevoznem čebelnjaku (tudi čez zimo) z 10-satnimi AŽ panji. Ko smo bili lani prav med cvetenjem akacije na obisku pri madžarskih čebelarjih, sem med občudovanjem široke poljane dišeče akacije vzkliknil: "To bi znali izkoristiti slovenski čebelarji!" Madžarski gostitelj pa mi je takoj odvrnil: "Vendar ne z vašim AŽ panjem." In prav je imel. Naš AŽ je primeren za naše skromne pašne in prostorske razmere, svetovno čebelarstvo pa sloni le na nakladnem panju različnih tipov. Zato naj začetniki dobro premislijo, v katerem panju bodo začeli čebelariti. Če se bodo odločili za čebelarjenje na stojšču v AŽ panju, naj vsekakor uporabijo zaklado, ki sta jo "pogrunjala" dva vrla gorenjska čebelarja. O zakladi in lesici je bilo v našem glasilu v zadnjem času že veliko napisanega, tako da je treba vse to samo še enkrat natančno prebrati in preizkusiti. Žal, čebelarji na prevoznih čebelnjakih tega skoraj ne moremo uporabljati ker je prostor za tovarnjake preozek. Slišal pa sem, da obstaja možnost razširitve na pa-

sišču in vnovičnega oženja pred prevozom, vendar načina ne poznam dovolj natančno, da bi ga lahko opisal. Že narejene zaklade lahko kupite pri proizvajalcu na Vrhniki. Pri nakupu vas moram opozoriti na to, da po možnosti kupite čebele pri znanem čebelarju, sicer se utegne zgoditi, da boste prinesli bolezen v svoj čebelnjak. Pri nakupu imate pravico zahtevati veljavno veterinarsko potrdilo. Najbolje je kupiti čebele iz spomladanskih rojev, saj so ti navadno zdravi.

In kaj bomo delali že bolj ali manj izkušeni čebelarji? Pri čebelah pravzaprav nič. Če smo jih pravočasno dovolj in pravilno nakrmili ter pred mrazom odeli za zimo, nastavili strup ali pasti za miši, naredimo le občasen obhod in zlasti pogledamo, ali nam ni medtem morda kdo iz objestnosti ali hudobije zaprl brad na panjih. Zaradi tega po vsakem odpiranju brad zaporne vijake obrnem navzdol in tako preprečim popolno zapiranje panja z brado. Pogleda-

Zima je čas razstav in posvetovanj. Letos se bomo čebelarji srečali 15. februarja v Celju.

Foto: J. Mihelič

ti je treba tudi, ali niso žrela zamašena s čebelami ali z ledom. Žrela morajo biti v celoti odprta, da dobijo čebele dovolj svežega zraka. Čebelarja pa čaka do spomladi še veliko dela. Predvsem je dosti dela z obnovo satja. Zdaj je čas za zbijanje satnikov in napeljavo žice; te zdaj še ne smemo do kraja napeti, ampak to storimo pred vtiranjem satnic. Veliki čebelarji si tega ne morejo privoščiti, ampak zategnejo žico in vtirajo satnice že pozimi pri takšni temperaturi, kot naj bi bila tedaj, ko sicer dodajamo satnice. Slab gmotni položaj čebelarstva zahteva tudi kar največje varčevanje, zato ne bomo zavrgli starih, zdravih satnikov, ampak jih bomo razkužili s precej močno koncentracijo lužnega kamna. Seveda tega ni mogoče delati v zaprtem prostoru, ampak na prostem. Zato je primeren 200-litrski železen sod, ki mu namestimo nogice za kurišče. Satnike kuhamo približno 20 minut, in ko jih izvlečemo iz sode, jih speremo z močnim curkom hladne vode. Da je gmotni položaj čebelarstva res slab in da so potrebni varčevalni ukrepi, nam potrjuje dejstvo, da na tak način čisti satnike tudi velečebelar g. Pislak.

Čebele naj v miru počivajo v svoji zimski gruči, kajti ob ugodnem vremenu se bo v drugi polovici tega meseca v panjih že začelo porajati novo življenje. Če že govorimo o ugodnem vremenu, je januarja za čebele ugodno mrzlo zimsko vreme. Zdaj pa na delo!

ČEBELARJEVA OPRAVILA V NAKLADNIH PANJIH V JANUARJU

JOŽE ŠIMEC

Čebelarjenje v nakladnimi panji je precej drugačno kot čebelarjenje z listovnimi panji, kakršen je naš najbolj razširjen AŽ panj. S svojimi prispevki želim predvsem vzbuditi veselje do čebelarjenja pri mladih ljubiteljih narave, seveda brez očitkov tistim čebelarjem, ki čebelarijo drugače, saj je vsak čebelar sam svoj "mojster".

Takoj na začetku naj povem, da sem zagovornik sonaravnega čebelarjenja, to pa pomeni, da uporabljam za čebele najbolj sprejemljive ukrepe, kemična sredstva in zdravila za čebele pa samo v skrajnih

primerih; čebelam jih nikakor ne dajem preventivno. Čeprav je zdajšnji čas težaven tako za okolje kakor tudi za čebele, moramo čebelarji osveščati ljudi za prijazen odnos do narave. Pomembno je, da prebiramo nova dognanja o čebelah in čebelarjenju, vendar je to premalo. Razmišljamo o sebi in okolju, kajti potem se bomo lahko veliko bolje odločali.

Za naše čebele je pomembno, v kakšnem okolju živijo. Zato bodimo ob začetku čebelarjenja pozorni na izbiro stojišča, tip panja, medovite rastline v okolici stojišča, mikroklimatske razmere, naravne vire vode in na število čebel v okolici.

Sam čebelarim v Beli krajini, in to v nakladnih panjih, ki jih je za naše vremenske in pašne razmere izboljšal naš znani čebelar Martin Adlešič. Z njimi čebelarim že več let, tehnologijo čebelarjenja pa še vedno izpopolnjujem.

V januarskem prispevku naj vse tiste, ki nakladnih panjev še niso pripravili za zimo, opozorim, da je zadnji čas, da jih ovijejo s polivinilno folijo. Ta bo preprečila izgube toplote, kajti nakladni panji so bolj izpostavljeni mrazu, zlasti če ne zapade dovolj snega, da bi jih zavaroval. Ta zaščita izdatno pomaga čebelam pri spomladanskem razvoju. Tisti, ki so to že preizkusili, vedo, da so pri močnih zazimljenih družinah že v začetku maja tri naklade zasedene s čebelami. Za slabše družine je bolje, da jih prenesemo v tihe hladne kletne prostore, v katerih bodo lažje pričakale spom-

ladanske tople sape. Slabe družine lahko tudi združujemo, ko pa se oblikuje zimska gruča, jih lahko odnesemo tudi na plano. Čebelarjem pozimi najbolj škodujejo vlaga in vetrovi, to pa je potrdil tudi naš rojak dr. Starc, ki čebelarji na Švedskem. Če ne bo dovolj snega, moramo paziti, da žrela panjev ne bodo zamašena z mrtvicami, saj le-te preprečujejo zračenje panja. Odstranimo jih z žico ali nožem.

Če so slabiči, ki smo jih dali v klet, brez hrane, jih lahko tudi krmimo. Dodajamo jim trdo ali poltrdo hrano. V ta namen naredimo sladkorno-medeno pogačo iz enega dela medu in treh do štirih delov mletega

sladkorja. Preden vse skupaj zmešamo, dodamo na kilogram 50 g vode, še prej pa oboje segrejemo. Testo enakomerno mesimo in ga oblikujemo v pogače. Panjem na stojišču jih dodajamo le ob toplih dnevih in še to zelo hitro. Položimo jo točno nad gnezdo in jo pokrijemo z več plastmi polivinila, da se ne osuši. Pred dodajanjem jo zavijemo v polo časopisnega papirja, nad njo pa položimo pažni material, da je panj topel. Čebele tako lahko pregrizejo papir in se pomaknejo k pogači. Postopek ponovimo vsakih štirinajst dni. Nad rezultatom bomo spomladi prijetno presenečeni.

RAZMIŠLJANJE O ODPORNOSTI VAROE NA FLUVALINAT IN NEKATERIH ALTERNATIVNIH UKREPIH

prof. dr. JURIJ SENEGAČNIK (nadaljevanje)

Od nepiretroidnih alternativ za zatiranje varoe se zdaj uveljavlja predvsem uporaba mravljinčne kisline. Hvalo ji pojejo zlasti v Avstriji in Nemčiji. Znova postaja zanimiva tudi pri nas in na nedavnem posvetovanju v Polju smo slišali zelo aktualen referat o tem, kako delati z mravljinčno kislino. Pripravila sta ga dr. Janez Jelenc in g. Medja, prikazala sta tudi poseben hlapilnik za mravljinčno kislino, ki zelo poenostavlja delo s to jedko kemikalijo. Mravljinčno kislino so pri nas precej uporabljali tik pred obdobjem fluvalinata, potem pa so jo povečini opustili, razen nekaterih čebelarjev, ki jim ni bila všeč misel na fluvalinatne ostanke v medu, vosku in propolisu. Ti še danes čebelarijo brez fluvalinata. Za preprosto in elegantno metodo Jelenc-Medja pa se bo brez dvoma ogrel marsikateri čebelar. Ker so podrobnosti o postopku objavljene v marčnem Čebelarju, na str. 93, jih tu ne opisujem.

Ostanki mravljinčne kisline pridejo le v med, tam pa sploh niso nevarni in do količine 1,2 odstotka ne spreminjajo okusa medu. Hlapi te kisline pa so nevarni zlasti

za mlade matice. Zelo so prodorni ter prehajajo skozi pokrovčke celic. Delujejo tudi na varoo v pokriti zalegi in jo poškodujejo, če že ne uničijo. Količino do 100 mg mravljinčne kisline na kg medu imamo še za naravno. Pri zdravljenju z mravljinčno kislino se njena količina v medu lahko poveča tudi do osemdesetkrat. Zelo preseneča podatek, da so v vzorcih kostanjevega medu odkrili do 626 mg mravljinčne kisline na kg. Te visoke količine bi seveda utegnile biti povezane tudi z baktericidnimi lastnostmi te vrste medu, saj ta vsebuje tudi zelo velike količine vodikovega peroksida. V zadnjem času nekateri mravljinčni kislini pripisujejo tudi delovanje na trose poapnele zalege.

Drugi dve organski kislini, ki ju pri zatiranju varoe zdaj uporabljajo bolj kot nekoč, sta mlečna in oksalna. Njuni raztopini (15 odstotkov pri mlečni in 30 odstotkov pri dihidratu oksalne kisline, tj. pri $H_2C_2O_4$) uporabljajo za razprševanje po čebelah na zaleženih satih. Pri teh tako imenovanih točkovnih intervencijah je seveda treba paziti, da akaricid vnesemo večkrat zapored

in da so presledki med posameznimi zdravljenci taki, da preprečijo beg varoj v celice z zalego tik pred pokritjem. Najnovejša odkritja kažejo, da varoe, ki so prispele iz celice skupaj s komaj izleglimi čebelami, približno šest dni ostanejo na čebelah v panju. Nato pa jih vonj metilpalmitata iz zalega tik pred njenim pokritjem zvrabi v celice k razmnoževanju. Če nekajkrat zapovrstjo ujamemo te šestdnevne intervale, smo vsekakor blizu zmage, še bliže pa ji bomo, če bomo trotovske zalego tudi izrezovali.

Druga snov, ki jo za zatiranje varoe uporabljajo zlasti v Italiji, je apilife var. Sestavljajo ga timol, evkaliptol, kafra in mentol. Vermikulitno tableto, ki vsebuje približno 20 odstotkov omenjene mešanice, vstavimo nad zalego v drugi polovici avgusta. Čez 3 do 4 tedne jo je treba zamenjati. Omamljene varoe padajo skozi mrežo na lepljivo podlago, kjer poginejo.

Rotenon je selektiven, nesistematski insekticid s formulo $C_{23}H_{22}O_6$, mol. teža 394,41. Uporabljajo ga v agrokulturi. Je rastlinskega izvora. Indijanci v Južni Ameriki ga veliko uporabljajo pri ribolovu. Pri zatiranju varoe pa njegovo 6,6-odstotno raztopino razpršujejo z 1-odstotno zmesjo te snovi. Pridobivajo ga iz korenin 67 vrst rastlin. Za človeka je nestrupen.

4. Literatura

1. Brizzard, A., Alibetti, J.: *Notions essentielles de pathologie apicole*. Opida 1982.
2. Dawson, R.M.C. et al.: *Data for Biochemical Research*. Oxford University Press, Sec. Ed., 1969.
3. Debelak M.: Nov način uporabe mravljinčne kisline. *Slov. čeb.* 98(1966) 2, 42-43.
4. Dewlin, T.M.: *Textbook of Biochemistry*. McGraw-Hill Book Comp. 1987.
5. Faucon, J.P.: *Précis de pathologie. Connaître et traiter les maladies des abeilles*. CNEVA, FNOSAD, 1992.
6. Faucon, J.P., Drajnudal, P.: *Varroase: le point sur l'infestation et les traitements. La santé de l'abeille*, 144 (1994) 259-264.
7. Frührwirth, P.: Ergänzung zum Diskussionsbeitrag »Ameisensäure und Pyrethroide in der Varroabekämpfung«. *Bienenvater*, 117 (1996) 1,9-10.
8. Huston, D.H. and Roberts, T.R. *Insecticides*. Zv. 5. John Wiley et Sons, 1985.
9. Imdorf, A., Charrière, J. D. et al.: *Alternative Varroa Control*. Fed. Dairy Research Institute, Apicult. Dept. CH-3097 Liebefeld, Switzerland.
10. Jelenc, J.: Kako zdraviti z mravljinčno kislino. *Slov. čebelar*, 98 (1996) 2, 38-39.
11. Isti: Dozator mravljinčne kisline. *Republ. čebel. seminar, Zbornik referatov 26-26*, 1996.
12. Jenko-Rogelj, M.: Kako bomo zdravili čebelje bolezni. *Republ. čebel. seminar, Zbornik referatov*, 19-25, 1996.
13. Noller, C.R. *Kemija organskih spojeva*. Tehnička knjiga Zagreb, 1967.
14. Richez, P., Leconte, Y., Collin, B.: *Efficacité thérapeutique d'une nouvelle formulation (Apivar) destinée au traitement de la varroase de l'abeille. Santé de l'abeille*, 149 (1995) sept.-okt., 210-212.

On Resistance to the Flouvalinate and on Some Alternative Procedures for Controlling Varroa Mites

Summary

The unsuitable results of controlling varroa mites by flouvalinate reported by some slovene bee-keepers in the last time, have to be seriously analysed. In the case of the real resistance the flouvalinate procedures have absolutely

4. Sklep

Neugodne rezultate pri zatiranju varoe s fluvalinatom – o njih poročajo nekateri naši čebelarji – bo treba resno analizirati. Če se izkaže, da gre za odpornost, bo treba fluvalinat zamenjati s kakim drugim piretroidom, npr. s flumetrinom ali akrinatriinom ali pa s kakim nepiretroidnim akaricidom, kot so npr. amitraz, različne organske kisline, apilife var, pa tudi rotenon.

Danes so že na voljo trdni plastični nosilci, prepojeni z 0,5 g amitraza, ki delujejo na principu dolgotrajnega izločanja v panju, podobno kot fluvalinatni nosilci. Amitraz lahko za zatiranje varoe uporabljamo tudi v obliki različnih emulzij, pa tudi za dimljenje.

Od organskih kislin je najobetavnejša mravljinčna, saj ne pušča ostankov. V zadnjem času so tudi pri nas zanjo izdelali preprost in učinkovit način uporabe.

Možna je tudi uporaba 15-odstotne mlečne in 30-odstotne oksalne kisline, ki ju razpršujemo po čebelah. Apilife var je italijansko sredstvo za zatiranje varoe, sestavljeno iz timola, evkaliptola, kafe in mentola. Omamljene varoe padajo na lepljivo podlago in tam poginejo.

Rotenon je insekticid rastlinskega izvora, ki ga pri zatiranju varoe uporabljajo v obliki 6,6-odstotne raztopine ali v obliki 1-odstotne zmesi za zapraševanje.

to be changed with an other pyrethroid, e.g. flumethrine (in Bayvarol strips) or acrinathrine or with a nonpyrethroid acaricide, e.g. amitraz, various organic acids, Apilife Var, Rotenon etc.

In the past year plastic inserts on the basis of amitraz with effect of above 99 % were introduced and registered in France. This could be an excellent solution for changing the fluvialinte. Beside this, some various amitraz emulsions or solutions can be applied in controlling the varroa mites too, on the «cold» way or in the smoking procedures.

Among the organic acids the most promising seems to be the formic one, not leaving the toxic residua in the hives. In the recent time, in our country a corresponding procedure of its applying is available.

The use of 15 % solution of lactic acid is recommended too, especially in Sweden. Beside this, the application of 30 % solution of oxalic acid is suitable for control of varroa mites, too.

Apilife Var is an italian product consisting of thymol, eucaliptol, menthol and camphor. The narcotised varroa mites fall on the sticky bottom and dye.

Rotenon is a nonsystemic acaricide of vegetal origin, in South American used by Indians as a potent fish poison. It is not dangerous to the human beings. For the control of varroa mites a 6,6 % water solution or a 1 % powder mixture can be used for obtaining rather good results.

Izkušnje naših čebelarjev

ŠIROKI MEDIŠČNI SATNIKI ZA ČEBELARJENJE BREZ MATIČNE REŠETKE V AŽ PANJH

MARJAN DEBELAK

Kolikor mi je znano, so široke mediščne satnike doslej uporabljali le pri čebelarjenju v panjih z visečimi satniki. Taki satniki ne potrebujejo razstojišča v panju, ker ustrezne razdalje med posameznimi sati uravnavajo kar satniki sami ali pa čebelar, če lahko poljubno razmika sate. Na primer v nakladnih in še posebej v nam zanimivih Kirarjevih panjih.

Značilnost listovnih panjev, med katere uvrščamo tudi naš AŽ panj, pa so stalna in nepremična kovinska razstojišča. Le-ta zagotavljajo določeno razdaljo med posa-

meznimi sati oziroma določeno širino "ulic", ki jih uporabljajo čebele med sati.

Ovira za uporabo širokih satnikov v AŽ panjih pa niso le razstojišča, temveč predvsem ustaljen način čebelarjenja z matično rešetko. Pri večini čebelarjev namreč doslej ni bilo videti nobene potrebe, da bi tudi pri AŽ panjih opustili rabo matične rešetke in tako začeli razmišljati o rabi širokih satnikov.

Zdaj, ko nekateri čebelarji že uporabljamo AŽ panje z večjo prostornino in pri tem poskušamo tudi s čebelarjenjem brez ma-

Par širokih satov s podaljšanimi celicami, napolnjenim z medom, ki je delno že pokrit.

Foto: M. Debelak

tične rešetke, se je pojavilo vprašanje, kako matico oziroma čebeljo družino odvrniti od zaleganja satov, ki jih nameravamo iztočiti. Velika količina satja že sama po sebi poskrbi, da ostane večina mediščnega satja nezalezena, čeprav ima matica do njega prost dostop. Popolno gotovost, da medeni sat ne bo zalezhen, pa daje le tak sat, na katerem so vse celice podaljšane, torej tako imenovani široki sat, ki ga čebele naredijo v širokem satniku.

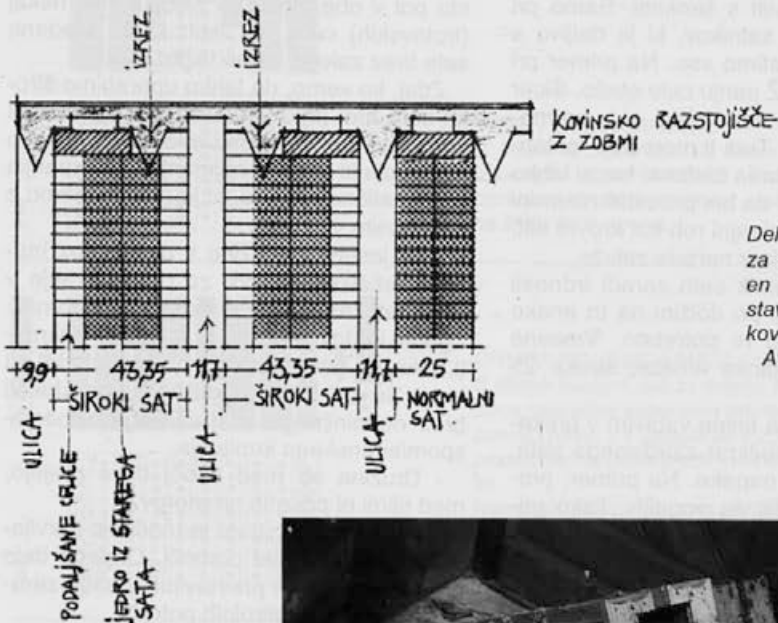
Široki sati bi rešili tudi vprašanja pridobivanja medu tedaj, ko je družina (še) zožena v enem ali dveh oddelkih (etažah) panja. To možnost imamo že zgodaj spomladi pri zelo močnih družinah, ki jim pozneje večamo panjski prostor z zaklado ali drugačnimi prostorninskimi dodatki.

Pri manjših pridobitnih družinah, v AŽ panjih, za katere ne predvidevamo povečav panjske prostornine, bi taki širši sati prišli prav celo pašno sezono. Omogočali bi čebelarjenje brez matične rešetke tudi v tej omejeni panjski prostornini, to pa doslej praktično skoraj ni bilo uresničljivo. Kako, bomo videli pozneje.

Videli smo, da so široki sati koristen pripomoček, zdaj pa pogledjmo, kako jih je mogoče pripraviti za AŽ panje.

Rešitev sem našel na ta način:

1. Široke AŽ satnike vstavljamo v običajna razstojišča, ki objemajo satnike s 25 mm širokimi letvicami. Na obeh višinah, na katerih razstojiščni zobje ali kvačice oprijejo satnik, izrežem na eni strani del letvice razširjenega satnika, da je tudi ta v viši-

Del vodoravnega prereza skozi dva široka in en normalni AŽ sat, stavljenih med običajna kovinska razstojišča.

Avtor: Marjan Debelak

Dva široka AŽ sata nadomestita tri običajne AŽ sate. V panj jih vstavljamo v simetričnih parih, tako kot sta postavljena na kozici.

Foto: M. Debelak

ni razstojšč široka 25 mm.

2. Širino tako razširjenih satnikov določajo presledki med običajnimi razstojščnimi zobmi. Trije običajni sati dajo prostor za dva široka sata. Pri štirih 11,7 mm širokih ulicah in treh 25 mm širokih satih je razširjen sat širok 43,35 mm.

Zanimivo, da je tudi veliki slovenski čebelar Kirar v svojem (Kirarjevem) panju uvedel skoraj enako široke mediščne sate (44 mm), čeprav pri določitvi širine ni bil odvisen od razpiral, ker jih v njegovih panjih z visečimi sati ni.

Na ta način je skupna širina razširjenega sata za 18,35 mm širša od navadnega sata, celice pa so daljše za 9,175 mm.

3. Žal zaradi omejitev, ki jih povzročajo razpirala, vseh navedenih satov ni vedno mogoče nadomestiti s širokimi. Samo pri številu normalnih satnikov, ki je deljivo s tri, lahko nadomestimo vse. Na primer pri 9- in 12-satnem AŽ panju celo etažo. Sicer pa nam ostane en sat ali dva, ki ju ne moremo nadomestiti. Tudi ti morebitni "ostanki" niso posebno huda zadeva, ker si lahko pomagamo s tem, da tak preostali navadni sat postavimo na skrajni rob kot krovni sat, ki ga matica tudi sicer nerada zaleže.

4. Razširjeni satnik sem zaradi trdnosti pri točenju razdelil po dolžini na tri enake dele. Žičenje zato ni potrebno. Vmesne prekate ločujejo tanke letvice, široke 25 mm.

5. Za začetek na tesno vstavim v prekate najlepše dele večkrat zaleženega sata, ki je imel kakšne napake. Na primer, preveč trotovske celice na vogalih. Tako pripravljene sate dam pred pričakovano pašo v dodelavo družini, ki ima medišče ločeno od plodišča z matično rešetko, da matica ne bi zalegala v sate, še preden bi jih čebele razširile.

6. Široke mediščne sate lahko uporabljamo trajno, saj se zaradi zaleganja ne starajo.

Lahko jih vlagamo v navadna štirisatna točila. Priporočljivo pa se je pred izdelavo širokih satnikov prepričati, ali gredo tudi v točilo kakšne druge velikosti. Če ne, moramo letvice primerno zožiti.

7. Ker široki sati rabijo manj ulic kot navadni, se poveča koristna satna prostornina v panju za skladiščenje medu. V me-

dišču 9-satnega AŽ panja pridobimo s širokimi sati za cel normalen sat več skladiščnega prostora za med. Tudi delo pri točenju je ustrezno manjše, ker jih imamo namesto devet satov le šest, čeprav težjih.

Opisane široke sate sem v minuli sezoni uspešno preizkusil v mojem velikoprostorninskem AŽ panju. Kot rečeno, pri velikoprostorninskih panjih, v katerih čebelja družina ne trpi pomanjkanja prostora, ni večjih problemov pri odvzemanju medu. Iščemo le nekatere manjše tehnološke izboljšave tudi za čebelarjenje brez matične rešetke, te pa vidim tudi pri uporabi širokih satnikov.

Pri čebelarjenju brez matične rešetke so veliki problemi gotovo v običajnem, standardnem AŽ panju. Če matici pustimo prosto pot v obe etaži, bo zalegla vsaj nekaj (trotovske) celice na vseh satih. Medene sate brez zalege bomo težko našli.

Zdaj, ko vemo, da lahko uporabimo široke sate tudi pri žnideršičih, pa ti problemi odpadejo. Lahko razmislimo, zakaj in kako bi čebelarili tudi v najmanjših AŽ panjih brez matične rešetke, ki jo nadomestimo z distančnim vložkom.

- Že jeseni bi družino v panju brez matične rešetke pripravili za prezimovanje v obeh etažah, torej v celotni prostornini. Zgodaj in dovolj obilno bi jo morali nakrmili, tako da nas spomladi ne bi skrbelo, ali imajo še kaj hrane. Odlično bomo shajali brez dopolnilnega in dražilnega zgodnjepomladanskega krmiljenja.

- Družine se med seboj bolje grejejo, med njimi ni praznih prostorov.

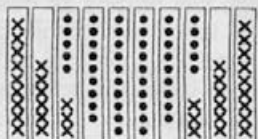
- Spomladi se hitreje in močneje razvijajo brez čebelarjeve pomoči. Odpade delo pri nastavljanju in prestavljanju satja zaradi razvojnih in protirojnih potreb.

- Tako (močno) razvite družine so že sredi aprila sposobne donosov z zgodnjih paš (sadno drevje, regat...). Tedaj v zgornjo etažo ob strani vstavimo par (dva) širokih satov, da bi čebele vanju lahko skladiščile bero z najzgodnejših paš.

- Okoli prvega maja bi bil čas, da vstavimo še dva široka sata na nasprotni strani zgornje etaže. V sredini ostanejo štirje normalni sati za zaleganje. Seveda je tudi v celotni spodnji etaži prostor za zalego in obnožino.

ČEBELARJENJE V STANDARDNEM AŽ PANJU BREZ MATIČNE REŠETKE, Z UPORABO ŠIROKIH SATOV

(prikaz možnega načina čebelarjenja v večjem delu Slovenije, ki pa ga mora vsak čebelar prilagoditi svojim pašnim pogojem)

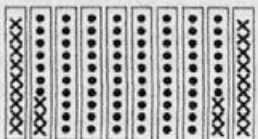
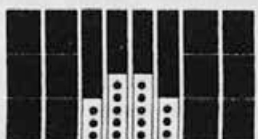

1

1. Družino zazimimo v celotni prostornini AŽ panja; ki je celo leto jo pustimo brez matične rešetke.

DRUGA POLOVICA APRILA:

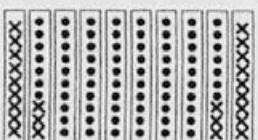
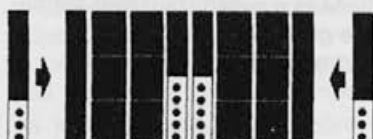
Z dvema širokima satoma ob strani, smo pripravljene na ulov manjših, zgodnjepomladanskih paš. Družina samodejno širi zalego v obe etaži.

2

2. **PRVA POLOVICA MAJA:**

S štirimi širokimi sati ob strani čakamo na izdatnejše spomladanske paš. Družina ohranja zalegalni prostor v spodnji etaži in na štirih satih zgoraj.

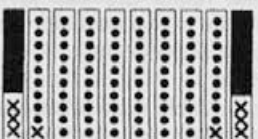

3

3. **DRUGA POLOVICA MAJA:**

S štirimi širokimi sati in dvema krovnicima satoma normalne mere smo pripravljene na sezonske paš. Za zaleganje v zgornji etaži je prostor še na dveh sredinskih normalnih satih.

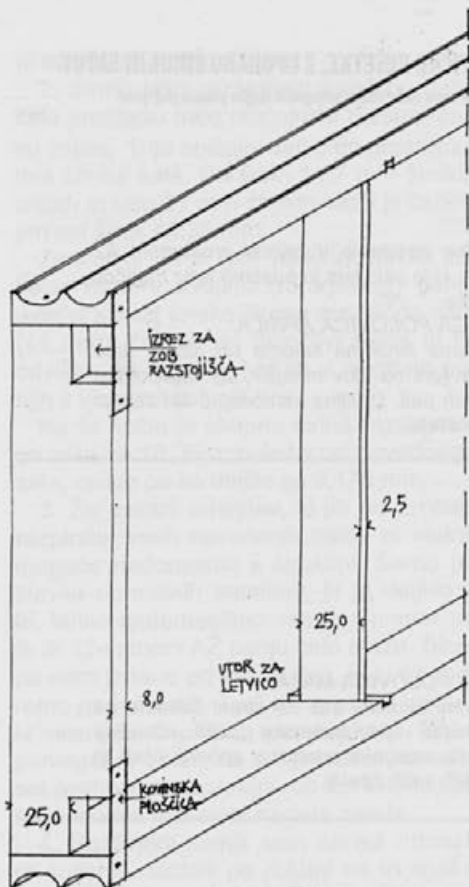
Namesto krovnega sata lahko damo tudi delno zaležen sat z medenim vencem, da ga čebele popolnoma napolnijo z medom, ko se zalega izleže.

4

4. **JUNIJ, JULIJ IN AVGUST:**

S šestimi širokimi sati in enim krovnicim normalne širine sestavimo medišče, ki je večje od običajnega. Ker je družina že dosegla vrhunec razvoja, ji zalego omejimo na spodnjo etažo. Rojilno krizo preprečujemo s spodbujanjem zaleganja trotovine v posebnem trotoviskem satu. O tem pa več drugič.

43,35

Del aksonometričnega prikaza konstrukcije širokega AŽ satnika.

- V drugi polovici maja lahko še bolj povečamo skladiščni prostor za med v zgornji etaži. Dosedanje štiri široke sate pomaknemo proti sredini. Ob rob pa kot krovna sata lahko namestimo tudi že delno zaležena sata z medenim vencem. Matice jih najverjetneje ne bo več zalegla.

- V začetku junija, ko se pri nas začnejo glavne paše in je tudi družina že dosegla vrhunec razvoja, lahko celo gornjo etažo spremenimo v medišče s širokimi sati. Pri devetsatarju se to izide. Pri desetsatarju pa en sat ostane na robu.

- Po zadnji paši avgusta široke sate odvezujemo, razen morda dveh, in jih nadomestimo z normalnimi. Čebele začnemo krmiti za zimovanje.

PRIPIS:

Vsak čebelar bo seveda premislil, ali mu tak pripomoček in tak način čebelarjenja ustrežata. Sam sem vam želel posredovati le svežo informacijo za praktično rabo. Ker ima večina ljubiteljskih čebelarjev manjše število panjev, si predstavljam, da ne bi bilo posebno težko, če bi kateri od vas to novost (in tudi kakšno drugo) nekoliko preizkusil. Morda na povsem drug način, kot sem ga opisal. Več ljudi več ve! Dobro bi bilo tudi, če bi o svojih izkušnjah kaj napisali v naše glasilo.

Lepo pozdravljeni!

OJ, TA MEDENA PAŠA!

VIKTOR PEŠELJ

Vsak človek stremi k uspehu, med njimi so tudi številni čebelarji, ki so iz ljubiteljskega čebelarjenja prešli k pridobitnemu. Čebelje panje so dali na kolesa, pa hajd! na medeno pašo.

Nekateri so postali prevažalci prav zaradi bližine izdatnih paš na Hrvaškem. Mednje sodijo tudi kočevsko-ribniški čebelarji, saj je Gorski Kotar od njih oddaljen le 30 ali 40 km.

Ker za bližnjo prihodnost ne kaže, da bi lahko pasli prek meje, smo si morali paše, kakršne že so, poiskati kar doma.

Kljub temu da nas gozd na kočevskem dobesedno zarašča, paše niso bogate. Naš gozd je povečini poraščen z bukvijo, gabrom in z velikimi nasadi smreke, ki ni avtohtona in ne med.

Tretjo majsko soboto smo se v gozd odpravili iskat tista redka drevesa javorjev, sušečih se jelk in obsekanih lip, katerih gole veje kličejo po gospodarju, ki v gozd ne bi nosil le žage.

S seboj smo povabili naša izkušena čebelarja in prevažalca Jožeta Veseliča in Jožeta Grabrijana. Kmalu potem, ko smo

Kočevski čebelarji smo se tako odpravili v gozdove nabirat novega znanja o povzročiteljih gozdnega medenja. Spremljala sta nas izkušena čebelarja Jože Veselič in Jože Grabrijan.

se odpravili proti Kočevski Reki, sta se naša gosta začela nekako takole pogovarjati med seboj: "Se spomniš, kako je bilo takrat - točili smo vsak tretji dan?" Verjemite mi, težko sem pogoltnil slino, v mislih pa se je poglobilo upanje - letos pa bo! Prešli smo Kočevsko Reko in se po novi asfaltirani cesti povzpeli do vasi Borovec. Tam smo se prvič ustavili v redkem mešanem gozdu, v katerem je rastle nekaj širokolistnih javorjev.

Grabrijan je s teleskopskimi škarjami odrezal nekaj vejic javorja, Veselič pa jih je previdno pobral. Na bližnji jasi sta nam pod listi kazala zelene uši, njihovo število pa je dajalo upanje na dobro pašo. Za krajši čas smo se ustavili na vrtu vaške gostilne. Posedli smo po klopeh, potem pa nam je kolega Grabrijan povedal nekaj značilnosti, ki morajo biti izpolnjene, preden čebele odpeljemo na pašo.

Kmalu za vasjo je bilo asfaltirane ceste konec in slaba makadamska cesta nas je vodila skozi zapuščene kočevarske vasi obeh Brig. Ustavili smo se za vasjo Jesenov Vrt, v redkem jelovem gozdu, v katerem so leta 1995 enkrat točili hojo.

Izurjena Jožeta sta narezala nekaj kvadratnih metrov jelovih vej in jih potem previdno otrsala na bel prt. Vsi smo se v pričakovanju strnili okoli njiju. Naj smo še tako iskali in večkrat šteli, smo žal našteli le šest zelenih hojevih uši, te pa seveda niso ničesar obljubljale.

Tik ob izvozu na glavno cesto Kočevje-Reka sta nam pokazala še mano na vrbi.

Žal je tudi teh dreves malo in s prevozom ne bo nič. Po ne preveč obetavnem iskanju paš smo si želeli lepoto narave.

Odpravili smo se v dolino Kolpe. Pot nas je vodila mimo Kostelskega gradu, ki kot kanja na vrhu skale varuje našo južno mejo. Spustili smo se še nižje in opazovali slap "Nežica", kako z desne, izpod mogočnih skal, drvi v dolino.

Takole smo otrsali veje hoje, a žal je odpadlo le malo zelenih hojevih ušic.

Pri vasi Fara smo se obrnili levo. Od tod pelje 18 km dolga ozka asfaltirana cesta, vpeta med skale in Kolpo vse do Prelesja. Na levi je pobočje, v katerega je sem ter tja vpeta hiška, vikend ali vinograd, desno peneča se Kolpa.

Prijeten in koristen izlet, smo se strinjali, želje po slastnem sladkem medu pa so ostale. Če me je misel tistega dne še vlekla na medeno roso, je bila že naslednji dan z dežjem zatrta.

VAROA - NAŠA USODA

TOMO STRGULC

Pred desetletjem in več smo se na naših tleh prvič seznanili z usodnimi posledicami, ki jih povzroča zajedavec Varroa jacobsoni. Dokaj organiziran pristop čebelarjskih društev, predvsem pa strah pred posledicami, ki so bile v čebelnjakih očitne, saj je bila izguba čebel velika, sta čebelarje prisilila k sistematičnemu zatiranju zajedavca. Rezultati takega obravnavanja sovražnika so bili dobri in navadili smo se živeti in čebelariti s to nadlogo. Navadili smo se na občasno menjavo sredstev, s katerimi smo zajedavca držali na vajetih vse do pojava čudežnih paličic, prepojenih s fluvalinatom. Njegov učinek je bil odličen. Odpornosti ni bilo zaznati več let, in če je kdo posumil v zmanjšano učinkovitost fluvalinata, je moral navadno iskati vzrok v nepravilni namestitvi paličic v panj oziroma v smoli, da je prav on dobil paličico s premajhno koncentracijo tega sredstva. Skratka, počasi smo pozabili na odpornost zajedavca, žal pa se je tokrat verjetno le pojavila.

Lani sem čebelaril z 28 čebeljimi družinami. Več ali manj sem jih prevažal le po mojih ustaljenih pasiščih, saj bera zaradi čebelarjem znanih razlogov ni bila kaj prida. Čebelje družine sem zato prej kot navadno začel pripravljati na zimo in tako že 24. avgusta vstavil v panje fluvalinatne paličice. Lovilnih mrežic že več let ne uporabljam in tako jih tudi lani nisem. Zanesel sem se na ugotovitve ob pregledih, pri katerih nisem opazil povečanega števila varoj. V sredini oktobra sem iz panjev odvzel paličice, obešene v srednji ulici tik ob pitalniku. Bile so delno prepolarizirane, to pa dokazuje, da so bile čebele v stiku z njimi in da je zagotovljena razpršitev fluvalinata na vse čebele.

V začetku novembra sem od prijatelja in sočebelarja Antona Tometa izvedel, da je

neki čebelar iz našega društva testno plinil z varolikom. Čeprav je bil porabljen varolik že zastaran, je odpadlo precejšnje število varoj. Odločil sem se, da tudi sam testno plinim s 6 let starim varolikom. Plinil sem štiri panje, ki jih imam na stojšču ob hiši. Na podnice sem položil vložke z mrežo. Po 48 urah sem vložke izvlekel in preštel mrtve zajedavce. Naštel sem največ osem varoj. Bil sem zadovoljen in pomirjen, a ne za dolgo. Že čez nekaj dni sem se odločil znova pliniti, saj je še eden izmed okoliških čebelarjev ugotovil velik pogin varoj po plinjenju z varolikom. Ker varoliku nisem več zaupal, sem tokrat dve družini z istega stojšča zaplinil z nevronom 500, ki vsebuje 50 odstotkov brompropilata. Na listič sem tako kot pri uporabi varolika kapnil pet kapljic tega sredstva. Po dveh dneh sem pregledal stanje na vložkih in naštel le pet varoj na enem in sedem na drugem vložku. Zaradi mirne vesti sem se, kljub sprejemljivim rezultatom plinjena doma, odločil zapliniti vseh 34 družin, ki jih imam na stojšču in v Pirničah. Tokrat sem uporabil mitak 20, ki vsebuje amitraz, in to po pet kapljic na listič. V en panj sem vstavil vložek z mrežo. Po treh dneh sem vložek izvlekel in se zgrozil. Na pomasčenem vložku smo doma našteali 2461 zajedavcev.

Že pred to ugotovitvijo se je predsednik društva odločil sklicati sestanek članov zveze. Ob tej priložnosti smo vsi člani dobili ustrezno količino mitaka 20 in lističev, darilo prof. dr. Jurija Senegačnika, za kar se mu iskreno zahvaljujemo. Toplo vreme, ki je sledilo naslednji teden, je omogočilo učinkovito uporabo sredstva in upati je, da bodo rezultati vidni spomladi. Tudi sam sem po desetih dneh od zadnjega plinjenja znova zaplinil štiri naključno izbrane družine in po dveh dneh preštel odpadle zajedavce. Rezultati so boljši, saj sem jih

naštel največ 134, kljub temu pa jih bo treba letos dosledneje zatirati. Po mojem bi bilo treba že zgodaj spomladi na ravni države organizirati sistematično zatiranje za-

jedavca, in to z učinkovitim in zdravstveno opremljenim sredstvom. Podobnih testiranj, kot sem si jih letos privoščil sam, vsekakor ne bi smelo biti.

OKSALNA KISLINA

prof. JOŽE RIHAR

Med organskimi kislinami, ki v čebeljih pridelkih ne puščajo nikakršnih sledov, je v uporabi tudi oksalna kislina (HOCCOOH).

V sledovih je navzoča tudi v medu. Na okus npr. rabarbare, zajčje deteljice (*Oxalis* sp.), špinače (v listu jo je 0,8 %) vpliva prav ta kislina.

Ni nam znano, da bi v Sloveniji doslej z njo kdo zatiral varoo. Splošne podatke in način uporabe smo navedli v knjižici Varoza čebel (1987).

Leta 1995 pa je B. Pavlin opisal, kako so delali s to kislino pri nemškem čebelarju Th. Radetzkem (SČ 1995/9:240-243). Vsak sat v panju so posebej poškopili z ročno škropilnico. Delo je zamudno. Iz panja je treba vzeti vsak sat posebej ter ga vrniti na isto mesto. Zdravljenje je najučinkovitejše tedaj, ko v panju ni več zalege. Pri delu moramo obraz zavarovati z masko.

V novih razmerah, ko domnevno postajajo piretroidi (fluvalinat, flumetrin-bayvarol) za varojo neučinkoviti, bo verjetno tudi pri nas kdo poskusil uporabljati to kislino, zlasti ker je cena ugodna. Zato menimo, da je treba morebitne uporabnike še posebej opozoriti na ravnanje z njo.

V poročilu V. Rosenfelda (1994) je bila uspešnost oksalne kisline 98,9-odstotna. Če so zatirali pozimi, je zadostovala uporaba enkrat na leto. Poznopoletno zdravljenje z mravljinčno kislino je bilo potrebno le ob morebitni hudi reinfekciji. Pozimi delajo z njo, ko popusti mraz in se gruča razpusti, vendar ne v deževnem ali meglenem vremenu. Pri uporabi 3-odstotne oksalne kisline raztopijo 30 g kristalov v enem litru vode. Polno zaseden sat poškopimo s 5-8 ml tekočine. Deluje kontaktno. Varoe odpadejo v enem tednu. Oksalna kislina v kristalni obliki je dihidrat, to pa pove, da kristalna struktura vsebuje molekule vode. Zato dobimo s topljenjem 30 g oksalne dihidratne kisline v enem litru vo-

de le 2,1-odstotno raztopino oksalne kisline (Westerhoff, 1996).

Oksalna kislina je hud strup, saj spada v 2. skupino strupov. Hitro se veže s kalcijem. Če telo sprejme več oksalne kisline, mu ta odtegne kalcij, človek pa ima težave s srcem, krvnim obtokom, v hujših primerih celo odpovedo ledvice in jetra. Vezava oksalne kisline s kalcijem v netopno sol lahko povzroči pri človeku, ki jo je vdihnil ali pogoltnil, odpoved ledvic in smrt (Rohner, 1995). Če jo vdihnemo, spodbudi kašelj. Protisredstvo je raztopina 10-odstotnega kalcijevega glukonata.

Pri delu z oksalno kislino se moramo skrbno zavarovati. Kristali kisline ne smejo priti v stik s kožo ali z očmi, ne smemo jih vdihavati.

Za zavarovanje pri uporabi oksalne kisline predpisuje Švicar Imdorf (1995): gumijaste rokavice, dihalno varovalno masko vrste EEP₂SLEN 149 in varovalna očala. Čebelnjak je treba dobro zračiti. Nemško priporočilo (Rosenfeld, 1995) navaja, da proti megli (aerosolu) varuje maska vrste B (rjava barva!). Vdihavanje prahu preprečimo z masko s filtrom P₂.

Kislina je poceni. Za približno 650 zdravljenj zadostuje 1 kg. Kislino takoj po nakupu vtekočinimo. Če jo kupujemo v lekarni, naj jo zmešajo z vodo. Skrbno jo shranimo, da do nje ne bi prišli otroci. Zato posodo s kislino vidno označimo.

Kot je razbrati, uporabe oksalne kisline ne moremo svetovati vsakomur. To poudarjam zlasti zato, ker na to nevarnost v knjižici Varoza čebel (1987) nisem dovolj opozoril. Članek naj bo tudi dopolnilo k poročilu B. Pavlina.

Viri: Jenko-Rogelj, M., Zbornik referatov 1996/19-25; Pavlin, B., Slov. čebelar 1995/9: 240-243; Rihar, J., Varoza čebel 1987; Rosenfeld, V. D., Bienen J., 1996/11: 46-47, 50. Westerhoff, A., ADIZ, 1996/9: 29.

ČUDOVITA MATICA

JOŽE GRABRIJAN

Leta 1992 sem od Kmetijskega inštituta Slovenije prejel deset matic za progno testiranje. Ena matica se je leta 1993 odlično izkazala, saj se je družina zgodaj razvila in nabrala nadpovprečno količino medu, enako je bilo tudi v letih 1994 in 1995, torej polne tri sezone.

Jeseni 1995 sem pri pregledu okleval, ali naj jo zamenjam ali ne, in odločil sem se jo ohraniti. Čez zimo in zgodaj spomladi sem veliko razmišljal o njej. Odlično je prestala dolgo vlažno zimo, čeprav je bilo opaziti, da ji moči popuščajo. Družina se je lepo razvijala. Sredi aprila je zalegla matičnik. »Torej tiha menjava«, sem si mislil. Vendar pa mrzlo in vetrovno vreme s plohami ni dajalo upanja za oploditev mlade matice. Pri pregledu čez 10 dni je matica pregrizla matičnik im med tem zalegla no-

vega. Čez 14 dni je mlada matica že lepo zalegala. Stara matica jo je kot starosta spremljala. Pri opazovanju je kakšna delavka občasno uščipnila staro matico, češ: »Pojdi, ti si svoje poslanstvo že opravila.«

Pri rezervni družini sem odvezel matico z dvema satoma zalege in jo dodal družini v pridobitnem panju, ki je bil brez matice. Naslednji dan sem to matico skupaj s satom zalege dodal rezervni družini, ki je matico seveda sprejela. Matica je zalegla dva sata zalege in potegnila matičnik, kot da bi tudi tu hotela imeti svoje potomstvo. Po mesecu dni je nova matica že lepo zalegala. In glej, stara matica jo je spet spremljala iz primerne razdalje (približno 10 cm), kot bi ji hotela pokazati kaj in kako, šele potem se je poslovila.

PA ŠE TO

V lični MEDEXOVI prodajalni sredi Ljubljane so mi nakupljene stvari dali v lepo papirnato vrečko. Na vrečki je natisnjen reklamni seznam PRISTNIH(!) slovenskih medov, ki jih pod zaščitnim znakom (R) objavlja MEDEX international, d.d. Ne da bi se na tem mestu spuščal v dvome, ali so ti medovi v celoti res iz slovenskih "cvetlic", pa smemo vendar zanikati, da bi v Sloveniji čebele nabrale toliko žajbljeve-

ga medu, da bi ga Medex lahko množično prodajal pod oznako "Pristen slovenski med ŽAJBLJEV CVET".

Kot vemo, pa naše čebele tudi ne nabirajo medu iz "HOJEVEGA CVETA", kot ga imenuje Medex, temveč le od hojeve mame, ki jo izločajo drobne žuželke, ko se hranijo z drevesnim sokom.

Marjan Debelak

MOJI ČEBELARSKI SPOMINI

prof. EDI SENEGAČNIK

Pobuda za tole pisanje je prišla z več strani. Najprej sem pogosto mislil na to sam, potem so me številni čebelarji nagovarjali k temu, neposredno pa me je za to večkrat prosil naš bivši predsednik in tudi urednik se mu je pridružil. Vsi so menili, da bi bilo škoda, če bi se pozabilo vse, kar sem doživljal v šestdesetih letih svojega čebelarjenja. Doživel sem marsikaj, kar bi

zanimalo naše čebelarej, zlasti mlajše. Ti bodo morda v mojih spominih našli kak namig ali pobudo, ki jo bodo lahko potem uporabili pri svojem delu s čebelami.

Na začetku sem se nekako obotavljal in se nisem odločil za to. Naša čebelarska organizacija je zlasti v povojnih letih doživljala hude pretrese in zdaj, na stara leta, se ne bi rad zapletal v kake neprijetne

Moje čebelarstvo po vojni. Zime so bile hude in snega je bilo veliko.

Moje čebelarstvo po vojni. Zime so bile hude in snega je bilo veliko.

spore. Naj povem, da se nisem nikdar navduševal za kake organizacijske zadeve. Vselej so mi bile zoprne in raje sem pohitel k čebelam in med čebelarje, ki sem jim v minulih desetletjih zvesto služil s svojim čebelarskim udejstvovanjem: s predavanji, članki, radijskimi predavanji in različnimi tečajji, bil sem pa tudi deset let urednik Slovenskega čebelarja. Seveda sem moral biti zato tudi odbornik, in to skoraj ves čas svojega delovanja v naši organizaciji. V njenih izjemno kritičnih časih, v sivih dneh naše socialistične preteklosti, ko je šlo za njen obstoj - hoteli so jo pridružiti Glavni zadrudni zvezi, pozneje pa tudi Agromelu - sem tudi jaz glasno povzdignil svoj glas. Tako sem se nehote zameril tedanjim maloštevilnim političnim tovarišem, ki so imeli v naši organizaciji prvo besedo. Hočeš nočeš sem prišel od svojih ljubih čebelic pred sodišče in nekajkrat tudi k odvetniku. Obtožili so me, da sem svojim čebelarskim tovarišem jemal "ugled in dobro ime". No, zdaj je kratko zgodovino naše čebelarske organizacije napisal inž. Skok. Prosil me je, naj jo pregledam in dopolnim, če bo treba, in tudi ocenim. To sem tudi storil. Kratko in jedrnat je opisal zgodovino naše čebelarske organizacije. Njene revolucionarne čase po drugi svetovni vojni je obdelal zelo obzirno in v rokovcih, da ja ne bi bilo kake zamere in hude krvi celo danes, ko živimo v svobodni demokratični družbi.

To sem želel povedati slovenskim čebelarjem, preden začnem opisovati svojo če-

belarsko pot. Omenil sem že, da me je vselej vleklo k čebelam in prav nič ni čudno, da so me popolnoma prevzele in potem spremljale na moji življenjski poti. Sam se sprašujem, zakaj so me tako pritegnile. V njih sem videl čudovite žuželke, ki jih je narava podelila človeku ne samo v njegovo korist, ampak tudi v zadovoljstvo in užitek. Opazoval sem jih vsak trenutek in se tudi spomnil, kaj je o njih povedal znani švedski botanik Linné.

O čebelah je napisal tisti znani stavek: "Natura maxime miranda in minimis". Po naše bi se reklo, da najbolj občudujemo naravo v njenih najmanjših stvareh. In res sem imel ta izrek pred sabo vse življenje: občudoval sem njihovo skrivnostno snovanje in smotrno življenje, še danes v marsičem nepojasnjeno. Ob njihovem prijetnem bučanju sem našel svoj mir. Prav one so mi dajale tisto življenjsko energijo, ki me je vse življenje oplajala, da sem bil duševno in telesno zdrav, vedno dobre volje in uspešen. No, za zdaj pa dovolj o vsem tem. To sem želel povedati, preden začnem razpredati svoje spomine.

S čebelami sem se seznanil že kot otrok v ljudski šoli, ki ji danes pravimo osnovna. Obiskoval sem jo v Mostah pri Ljubljani. Šola je imela v vrtu lep čebelnjak, ki sta ga opravljala takrat znana učitelja: pisatelj Julij Slapšak in učitelj Josip Stojkovič. Oba vzorna učitelja, kakršne bi zdaj le s težavo našel v naši šoli. Visoka mrežasta ograja je ločila čebelnjak od šolskega dvorišča, kajti učitelji so se bali, da čebele ne bi opi-

Moj prvi čebelnjak iz leta 1934

kale otrok. Pogosto sem slonel ob ograji in opazoval oba moža, kako sta delala v čebelnjaku. Morda so me še bolj zanimala izletavajoče čebele. Ja, v tem čebelnjaku je bilo zame skritih tisoč skrivnosti. Kaj vse bi dal, ko bi lahko prišel vanj! Toda nihče me ni povabil, moža sta bila stroga, mol-

čeča in nihče si ju ni upal nagovoriti. Vem, da sta bila dolba leta vodilna člana ljubljanske čebelarске organizacije. Sicer je pa škoda, da takrat še ni bilo posluha za čebelarске krožke, ki bi mlade pritegnili k čebelarjenju. Danes pa imamo pri naših šolah kar 200 takih krožkov. Povečini jih vodijo izkušeni čebelarji, kajti med učitelji je bolj malo zanimanja za čebelarjenje.

Takrat me je kot otroka nekaj hudo pretreslo. Nekí čebelar je peljal na pašo približno 40 AŽ panjev. Najbrž jih ni dobro zapri in čebele so se spravile na oba konja in ju neusmiljeno opikale. Oba sta zdvijala, pobesnela in zavozila naravnost v Ljubljano. Možak se je rešil, voz s čebelami in konjema pa je potonil. Opazovali smo to nesrečo, pozneje pa gasilce in policaje, ki so dvigali potopljene panje in jih vlekli na čolne. To nesrečo sem imel pozneje vedno pred očmi, ko sem že sam prevažal čebele in pazil na to, da so bili panji vedno dobro zaprti. Prav v tistih časih sva z očetom pridno ribarila. Ves prosti čas sva prebila ob Ljubljani. Kadar koli sva šla mimo šole, sem pokazal očetu šolski čebelnjak in omenil, kako rad bi imel tudi jaz čebele. Očetu ta moja zamisel ni bila tuja, saj mi je povedal, da je tudi že sam mislil na to. Takrat pa še nismo imeli svoje hiše. Brž ko smo se preselili v Trnovo, na območje zdajšnjih Murgel, so se moje in očetove želje uresničile.

K temu pa je pripomogel moj stric Jožef, ki je živel v bližini Šentjurja na Štajerskem.

Najraje smo posedali pred čebelnjakom. Naša družina pred nim leta 1937.

Poznejši veliki dovstranski čebelnjak za 76 AŽ panjev. Zgrajen je bil leta 1937.

Imel je približno 20 AŽ panjev, saj so se ti okrog leta 1925 že precej razširili. K njemu sem hodil na počitnice in jih užival med svojimi bratranci, saj je bila stričeva hiša polna otrok. Iz očetovega pripovedovanja sem vedel, da ima stric čebele in v naši hiši je bil praznik, kadar nam je stric poslal velik lonec medu. Vse to me je vleкло na Štajersko. Ko sem prvič opazil čebelnjak in izletavajoče čebelice, sem dobesedno ostrmel. Zdelo se mi je, da se mi je nekaj zgodilo, tako me je ta pogled prevzel. Moral sem sesti v bližino in se tam počasi pomiriti. Odslej bi najraje cele dneve preselel ob njih. Seveda pa to ni bilo mogoče. Stric je bil strog z nami otroki in vsako jutro nas je nagnal v svoj zapleveljeni vrt, kjer smo morali delati, kar nam je odredil. Že vnaprej nam je določil del vrta, ki smo ga morali tisti dan opletiti. Mene je to delo presneto malo zanimalo. Vleklo me je k čebelam, ki so veselo letale iz bližnjega čebelnjaka. Seveda sem pri tem občudovanju teh krilatih žuželk pazil, da se ne bi kje pojavil stric. To je bilo veselje zame! Takrat sem bil star 12 let, in to je bilo v letu Gospodovem 1925. Kadar koli sem potem prišel k stricu, je bila moja prva pot k čebelnjaku. Tam sem kar obsedel, ne da bi šel pozdravit strica, teto in bratrance. Stric je to opazil in mi nekoč dejal: "Fant, če jih imaš res tako rad, ti bom pa podaril en panj." In res ga je neki pomladanski dan pripeljal v Ljubljano. Z bratom sva šla ponj na postajo in ga naložila na cizo. To

je bil dvokolesni voziček, ki je kar sam drsel po tramvajskih tračnicah. Tisti dan se mi je zdelo, da sem najsrečnejši človek na svetu. Postal sem čebelar...

Novica o tem, da imam čebele, se je kar hitro raznesla med mojimi sošolci, in takoj so mi dali ime "Muhar". Kar dobro se mi je zdelo, če me je kdo tako imenoval. Takrat smo bili vsi mladi, še na pol otroci in mladost je vselej polna sreče in veselja. Niti zavedali se nismo, kaj nas v življenju še čaka. Bili smo zares en sam razposajen razred. Tudi tokrat sem imel srečo, da je bil med sošolci tudi mladi čebelar. Njegov oče Mirko Dermelj je bil učitelj v "gluhonemnici", pa tudi ugledna čebelarska osebnost. Bil je tajnik Slovenskega čebelarskega društva in seveda tudi čebelar. Prav njemu se moram zahvaliti, da sem bil kar uspešen v svojih prvih korakih po čebelarski poti. Kmalu me je povabil domov na pogovor, pozneje pa tudi k svojim čebelam. Tam, kjer je danes Klinični center, je bil takrat velik sadni vrt, sicer last "gluhonemnice". Sredi vrta je bila hišica za vrtnarja Marka, ki je oskrboval vse to. Poleg njegove hišice pa je bil lep čebelnjak, v katerem so imeli svoje čebele tudi učitelji in tajnik Dermelj. Ko sem prvič prišel v ta čebelnjak, sta me oba gospoda zelo ljubezljivo sprejela, kot bi vedela, da je treba mlade ljudi pritegniti z lepo besedo. Pri njej se je začela moja čebelarska izobrazba, saj sta mi tako nazorno govorila o življenju čebel in posameznih čebelarskih opravilih.

Česar mi nista povedala ta gospoda, mi je povedal ravnatelj Dermelj. K njemu sem stalno hodil in vselej sem zvedel kaj novega. Tako sem se učil in dopolnjeval svoje čebelarstvo znanje. Seveda pa mi je marsikaj povedal tudi njegov sin Mirko, ki je očetu pomagal pri čebelarjenju. Zdaj sem prvič začutil, da čebele že nekoliko poznam. To znanje pa sem dopolnjeval s tedanjo čebelarstvo literaturo. Najbolj je name vplival Lukmayerjev Umni čebelar, potem Žnideršičev Naš panj in članki v Slovenskem čebelarju, ki sem ga takrat takoj naročil. Res sem imel srečo, da sem spoznal te dobre ljudi v "gluhonemnici". Naj še povem, da je danes to poslopje del klinič-

nih bolnišnic - onkološki oddelek. Kadar koli me pot zanese v ta del Ljubljane in zagledam veličastno poslopje Kliničnega centra, se vselej spomnim na tisti veliki sadni vrt s čebelnjakom, ki je bil nekoč na tem prostoru. Takrat sem bil res lačen in žejen čebelarskega znanja. Tega sem vneto dopolnjeval tudi na različnih predavanjih, ki jih je prirejala ljubljanska čebelarska organizacija. Znanstvo s tajnikom Dermeljem pa je bilo zame in mojo čebelarsko kariero zelo pomembno. Prijazni gospod me je po nekaj letih seznanil z vodilnimi slovenskimi čebelarji, ki so takrat skrbeli za napredek slovenskega čebelarstva.

(nadaljevanje prihodnjč)

MOJA »SREČANJA« S ČEBELAMI IN O DELU dr. FILIPA TERČA

dr. ANDREJ FIDELJ

Čeprav nisem bil nikoli čebelar, sem se začel za čebele bolj zanimati vsaj že med študijem veterine na Dunaju. Vedenje o čebeljih boleznih smo tedaj črpali iz del prof. dr. Alfreda Borcherja, direktorja inštituta za čebelarstvo in čebelje bolezni pri veterinarsko-medicinski fakulteti berlinske univerze. Za temeljito znanje o čebeljih boleznih pa je med mojim študijem na Dunaju skrbel prof. dr. David Wirth, direktor medicinske klinike veterinarske visoke šole na Dunaju, tedaj pomembna osebnost v veterinarskih krogih.

Ko sem postal veterinarski inšpektor v Mariboru, sem se s čebelarstvom sprva seznanjal po službeni dolžnosti, pozneje pa sem čebele, te naše »domače živali« in simbole izredne marljivosti in medsebojne družinske povezanosti, končno še vzljubil. S čebelarjenjem in različnimi čebelarskimi problemi so me sproti seznanjali čebelarji, ki so jih prizadevale kužne čebelje bolezni. Tako sem v Mariboru že pred štiridesetimi leti spoznal kar lepo število odličnih, strokovno razgledanih čebelarjev, s katerimi sem potem dolga leta plodovito sodeloval. Številni med njimi, tako npr. Franc Kirar, starešina štajerskih čebelarjev, Jože Resnik, Franc Lobnik, Tonček Škof in drugi, so že odšli tja, kamor čebelje brenčanje

več ne seže. Od živih naj na tem mestu omenim Stanka Šaupera in Alojza Podjavorška, dipl. inženirja, spomin mi pa uhaja tudi k drugim, ki so prav tako uspešno krmarili med velikimi in hitrimi spremembami v kmetijstvu (npr. uvajanje monokultur, melioracije, opuščanje rastlin za čebeljo pašo ipd.) ter uvajanjem (uporabo) insekticidov, pesticidov in herbicidov v kmetijstvu. Vse te spremembe so čebelarstvu povzročale hude težave.

Čebelarji, ki jih imam v mislih, so se uspešno prilagajali, upoštevali so veterinarske zakonske ukrepe. Hkrati so bili zelo disciplinirani in tako postali vzorniki mlajšim čebelarskim generacijam. Spominjam se predavanj čebelarskih strokovnjakov iz Ljubljane in Maribora. Mariborski čebelarji so bili tudi med prvimi, ki so po drugi svetovni vojni navezali tesne in številne stike z vodilnimi čebelarskimi strokovnjaki iz sosednje avstrijske Štajerske. Izmenjava izkušenj je bila dragocena.

Čut odgovornosti je bil in ostaja pri preprečevanju, širjenju in izkoreninjenju klasičnih kužnih boleznih (npr. nosestavosti, hude gnilobe čebelje zalege, pršičavosti), ki so že pred 50 leti povzročale čebelarjem največ škode, vedno na prvem mestu. Čebelarji so mi sporočali vsako najmanjšo spre-

membo ali sum okužbe. Sestajal sem se z vodilnimi čebelarji, razpravljali smo, načrtovali in sistematično pregledovali vsa pasišča in čebelnjake v Slovenskih Goricah, na Pohorju in Kozjaku. Ugotavljali smo, da so se ponekod le občasno pojavljali sumljivi primeri. S številnimi pregledi sem pridobil bogate izkušnje v praktičnem čebelarjenju, zlasti pa sem se seznanil s pglavitnimi pogoji čebelarjenja za ohranitev zdrave čebele. Ugotovil sem, da morajo biti osnovne higienske razmere, potrebne za zdravo in gospodarno rejo čebel, enake kot pri drugih domačih živalih. Položaj čebelnjaka, pasišče, njegova površina, razvrstitev čebelnjakov in panjev, material čebelnjaka, njegova izolacija pred vlago, mrazom in vročino, bližina tekoče vode – so »cura sine qua non« nujno potrebne stvari za uspešno čebelarjenje.

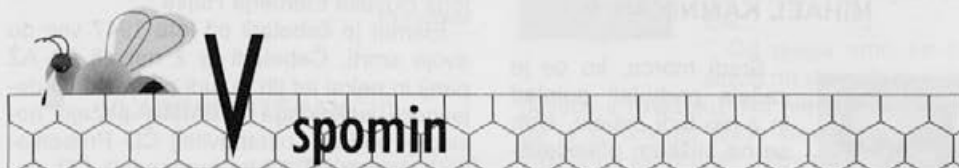
Celodnevni pregledi so mi dali takšne izkušnje, da mi kmalu niso bili več potrebni. Ob sončnih dneh je čebele najlaže pregledovati v jutranjih in zgodnjih dopoldanskih urah, saj se tedaj z lahkoto obvarujete tudi čebeljih pikov.

Na satju so ob teh urah skoraj popolnoma

nenapadalne mlade čebele. Napadalne pa so ob soparnih poletnih dnevih, zlasti še pred nevihto. Pri pregledu družine so čebele vedno vsiljive, če je družina izpostavljena vetru (npr. na grebenu hriba) ali prepihu. Tudi umetne vonjave jih razburijo. Tako sem neko jutro pred odhodom v službo pozabil, da za ta dan načrtujem pregled čebel in sem po britju uporabil dišečo kolonsko vodo. Ko je zdaj že pokojni čebelar Jože Hribar odstranil mrežo s prvega panja na pasišču, so me napadle kar štiri čebele. Zaradi apitoksina sem hitro zelo zatekel. Po pikih sem bil tako iznakažen, da me je po vrnitvi s Pohorja kolega v pisarni komaj prepoznal. Po vsem obrazu me je peklo, srbelo in skelelo.

Pred osmimi leti, več dni pred prvim majem, so mi čebelarji z južnega pobočja Kozjaka pripovedovali o izjemni vznemirjenosti in njim nejasni napadalnosti svojih čebel. Ta nenaden pojav so potem pojasnila šele poročila o černobilski katastrofi. Čebele so verjetno prve čutile nevarnost radioaktivnega sevanja, izražale pa so ga s svojim agresivnim vedenjem.

(nadaljevanje prihodnjič)

MARIJA KOKALJ

V začetku oktobra lani smo se na pokopališču v Mozirju poslovili od edine čebelarke v naši čebelarški družini.

Pokojna Marija Kokalj je bila rojena leta 1921 v Šmartnem ob Dreti. Leta

1947 se je poročila s čebelarjem Francem Kokaljem in do njegove smrti sta skupaj čebelarila s približno 30 panji čebel. Ko ji je leta 1980 umrl mož, je sama prevzela skrb za čebele. Vse čebele so ostale pri hiši in zanje je skrbela vse do svoje smrti.

Zadnja leta je že bolehal, kljub temu pa je večkrat od zore do mraka ostala v svojem lepem čebelnjaku, pregledovala družine, žičila in utirala satnice ter uživala ob tihem šumenju svojih ljubljenk. Marija je bila že vzgojena v ljubezni do čebel, saj je bila rojena v čebelarški družini, nato se je poročila s čebelarjem in v takšnem duhu je vzgajala svoje otroke.

Veseli nas, ker vemo, da bo za čebele odslej skrbel njen sin Štefan, ki je že doslej čebelaril z 80 panji čebeljih družin.

Člani naše čebelarške družine smo se od čebelarke Marije poslovili tiho in z bolečino v srcih. Ohranili jo bomo v lepem spominu.

**Čebelarška družina
Mozirje**

BOGDAN TERČELJ

Šempetrski čebelarji smo se lani spomladi poslovili še od tretjega člana našega čebelarskega društva. Po daljši bolezni je umrl Bogdan Terčelj, rojen pred 66 leti na Erzeltu.

Pred 37 leti se je preselil v Šempeter, kjer si je ustvaril prijeten dom. Za čebelarstvo ga je navdušil znani čebelar Franc Magajna. To dejavnost je vzljubil, zato je čebelaril z veliko vnemo, sam pa je izdeloval tudi panje in drug pribor. Kot vodja enote "Kurivo" v Šempetru se je vsak dan srečeval s kolegi čebelarji. Z vsakim je rad pokramljal o čebelah in jim nesebično posredoval izkušnje.

Deloval je tudi v izvršnem odboru društva in za aktivno sodelovanje je prejel odličje Antona Janše III. stopnje.

Ohranili ga bomo v najlepšem spominu.

**Čebelarsko društvo
Šempeter pri Gorici**

MIHAEL KAMNIKAR

Sredi marca, ko se je začela prebujati pomlad in z njo tudi čebele, smo se na stiškem pokopališču poslovili od dobrega čebelarja Mihaela Kamnikarja.

Rodil se je leta 1919 na Viru pri Stični. Izučil se je za kovaškega mojstra, in ko naj bi se mu življenje izboljšalo, je izbruhnila vojna. Kot jugoslovanski vojak je bil zajet in odpeljali so ga v ujetništvo.

Na neki nemški kmetiji se je prvič srečal s čebelami. Ko se je ves izčrpan in bolan vrnil domov, je takoj začel čebelariti. Zgradil je lep, za takratne čase moderen čebelnjak za 60 panjev, sam naredil panje in vsak roj skrbno ogrebel. Bil je med ustanovnimi člani ČD Stična, njen dolgoletni predsednik, predsednik KUD, član GD Stična, ter dobitnik številnih priznanj.

Kot čebelar je prejel odličji Antona Janše III. in II. stopnje. Bil je dober sogovornik, rad je pomagal in svetoval. Svoje čebele in svoje izkušnje je zapustil sinu Marku, ta pa z nezmanjšanim številom panjev čebelarji naprej.

Na dan, ko smo se prijatelji čebelarji, pevci, gasilci poslavljali od njega, so se od njega poslovile tudi čebele. Neutrudne so obletavale cvetje na njegovi krsti.

Ohranili ga bomo v lepem spominu.

Poglej človek, čebelo.

Uči se od nje!

*Pridno opravlja svoje delo
in ko se utruji, umre.*

M. K.

**Čebelarsko društvo
Stična**

ELEMER HUJS

Skoraj 69 let je na nebu žarela njegova zvezda, vendar nam je junija letos vaški navček oznanil, da je za vedno ugasnila. Za njo je ostala velika praznina in boleč spomin na upokojenega matičarja v Prosenjakovcih, vzornega

čebelarja in ne nazadnje dobrega in veselega človeka Elemerja Hujsa

Elemer je čebelaril od leta 1947 vse do svoje smrti. Čebelaril je z največ 60 AŽ panji in nekaj let jih je tudi prevažal. O dejavnosti pokojnega v društvu pričajo naslednji podatki: ustanovitelj ČD Prosenjakovci leta 1966, 25 let predsednik ČD, čebelarski preglednik, dolgoletni član UO ZČD Murska Sobota in ne nazadnje ustanovitelj in mentor čebelarskega krožka na DOŠ Prosenjakovci. Skratka, živel je s čebelami in za čebele, ki so mu bile v veselje in ponos. Pri vsem tem delu so mu bile v oporo njegova žena Emilija, hčerka Marija in vnukinja Anja.

Za svoje vestno in požrtvovalno delo na področju čebelarstva je Elemer prejel odličja Anton Janše III., II. in I. stopnje.

Čebelarji smo mu izkazali zadnjo čast s čebelarskim praporom na domačem lončarovskem pokopališču.

Vsi ga bomo ohranili v prijaznem spominu.

**ČD
Prosenjakovci**

LUDVIK ROBLEK

Pozno spomladi je smrt nepričakovano iztrgala iz naše sredine člana in sodelavca naše čebelarke družine Ludvika Robleka. Od dragega Ludvika smo se z družinskim praporom poslovili na predvorskem pokopališču.

Ludvik Roblek se je rodil leta 1931 v vasi Bašelj pod Storžičem. Že v rani mladosti, še kot otroka, so ga zelo zanimala čebele. Vzljubil je to pridno in marljivo živalco. Živel je na Bregu pri Preddvoru in tam tudi čebelaril. Zgradil si je prav vzoren čebelnjak. Bil je eden najstarejših članov naše družine, saj je postal član kmalu po drugi svetovni vojni. Prerana smrt ga je odtrgala od njegovih čebelic in čebelarjem vzela prijatelja, ki je bil vedno pripravljen pomagati. Bil je tudi zelo dejaven v društvu, saj je bil dolgoletni član upravnega odbora društva, opravljal pa je tudi druge funkcije. Za svoje zasluge za delo v društvu je prejel tudi odličji Antona Janše II. in III. stopnje. Za njegovo neutrudno delo smo mu čebelarji zelo hvaležni in ga bomo ohranili v prijaznem spominu.

Čebelarška družina
Preddvor

VLADIMIR STEPANČIČ

V začetku marca 1996 smo se na pokopališču v Biljah poslovili od Vladimira Stančiča. Rojen je bil leta 1924 v Renčah. Kot zaveden Slovenec je kar devet mesecev preživel v zloglasnih italijanskih zaporih. Po kapitulaciji Italije septembra 1943 se je do konca vojne bojeval v partizanskih vrstah. Posledice je čutil na zdravju, in ko je bil leta 1953 na Golniku operiran na pljučih, mu je ruski zdravnik svetoval "uživaj mjad" - naravno zdravilo. Tako se je začela Vladova čebelarška pot. Začetek je bil skromen, vendar ga je ljubezen do čebel in narave tako prevzela, da je čebelarjenje in svoje zna-

nje stalno širil. Pri nabiranju čebelarških izkušenj se je spopadel z vsemi težavami in skrivnostmi, ki jih združuje to ljubiteljsko delo. Kot čebelar - prevažalec je spoznal vse lepote naše domovine. Ker je bil že po naravi natančen in vreden je tudi uspešno čebelaril. Vlada se bomo spominjali po njegovem dobrem značaju, saj je bil eden redkih, ki ni poznal nevoščljivosti, predvsem pa je bil vedno pripravljen priskočiti na pomoč. Njegovo načelo je bilo živeti v slogi in v medsebojni pomoči trdno na realnih tleh. Zato je spoštoval vse, tako somišljenike kakor tudi tiste, ki mislijo drugače. Tudi v društvenem življenju je bil zelo dejaven. Poleg drugih funkcij je bil večlet tajnik ČD Nova Gorica.

Čebelarško društvo
Šempeter pri Gorici

VALENTIN ŠAJN

Čebelarji ČD Ilirska Bistrica smo oktobra letos nepričakovano izgubili dolgoletnega člana našega društva 69-letnega Valentina Šajna iz vasi Bač.

Od njega smo se poslovili na domačem pokopališču v Knežaku. Na njegovi zadnji poti ga je spremljalo večje število sorodnikov, vaščanov ter drugih znancev in prijateljev, med njimi tudi precejšnje število članov našega ČD. Društveni praporček ga je spremljal z društvenim praporom vse od njegove domačije do groba oziroma do slovesa na pokopališču.

Valentin Šajn je bil sicer član znane čebelarke družine z dolgoletno tradicijo. Leta 1979 je po očetu podedoval 70 AŽ panjev. Bil je skrben in deloven čebelar in tudi član našega društva. Zaradi neozdravljive bolezni je začel v zadnjih letih čebelarjenje opuščati, kljub temu pa je svojcem zapustil 18 urejenih čebeljih družin.

Kot plemenitega, dobrega in poštenega čebelarja ga bomo ohranili v lepem spominu.

Čebelarško društvo
Ilirska Bistrica

Iz društvenega življenja

ČLANARINA ZA LETO 1997

Upravni odbor Čebelarstva Slovenije je na seji, dne 14. oktobra letos določil članarino za leto 1997, ki znaša 4.000,00 tolarjev.

ČEBELARJI IZ NOVE GORICE SMO OBISKALI RADGONSKI SEJEM IN ČEBELARSKI DOM ČEBELARSKÉ DRUŽINE LOVRENC NA POHORJU

PETER GLAVAN

Čebelarstvo društvo Nova Gorica je lani organiziralo kar dva skupna ogleda čebelarstvih prireditiv, vsakokrat pa se ga je udeležilo več kot 50 čebelarjev in njihovih družinskih članov. Pozimi smo obiskali vsakoletno prireditev v Polju pri Ljubljani in se domov grede dogovorili za še en izlet.

25. avgusta nas je tako avtobus že zgodaj zjutraj odpeljal proti Gornji Radgoni. Za ta čas smo sicer načrtovali izlet družine na Dolenjsko ali v Belo krajino, kot nalašč pa je prispelo vabilo g. Antona Novaka, predsednika ČD Gornja Radgona, na sejem in strokovno posvetovanje o čebeljih boleznih, ki so ga na ta dan pripravili v okviru sejma. Ker so čebelje bolezni od hude gni-

lobe, poapnele zalege do varoe velika nadloga tudi pri članih našega društva, so se čebelarji hitro in z veseljem odločili, da gremo na sejem in posvetovanje.

G. Novaku se za to vabilo zahvaljujemo z željo, da bi jim za take prireditve uspelo pridobiti primernejši prostor, tako da bi poslušalci lahko bolj zbrano sledili predavanjem.

Seveda smo ob tej priliki koristno združili s prijetnim. Na priporočilo prof. Miheliča smo popoldne obiskali čebelarstvi dom Čebelarstve družine Lovrenc na Pohorju. Čeprav vreme ni obetalo nič dobrega, smo imeli srečo, da smo nekako sproti odgnjali dež. Sicer pa tudi še slabše vreme ne

Člani ČD Nova Gorica pred čebelarstvim domom v Lovrencu na Pohorju.

bi moglo pokvariti našega odličnega počutja, za to pa naj se še enkrat iskreno zahvalim našim gostiteljem iz Čebelarke družine Lovrenc na Pohorju, predsednici ge. Margareti Kačič in g. Vladu Pušniku ter njuni "ekipi", ki nam je pripravila imenitno kosilo in skrbela za "štimgungo", h kateri je prispeval tudi naš Viktor Zdravec s svojo harmoniko.

Ker je bil dom uradno odprt le 14 dni pred našim obiskom, smo bili prvi obiskovalci in občudovalci tega čudovitega čebelarkega koticika. Želimo jim, da bi ga obiskalo čim več čebelarjev, saj to zasluži.

Naši čebelarji so bili s tem obiskom zelo

zadovoljni in navdušeni nad prijaznostjo gostiteljev in lepoto krajev.

Da bi se našim gostiteljem vsaj nekoliko oddolžili, jih vabimo, naj nas tudi oni obišejo. Čeprav nimamo takega doma, jim tudi mi lahko kaj pokažemo.

Domov smo se vračali po Dravski in Mislinski dolini, skozi kraje, ki so bili za številne naše čebelarje novo odkritje. Pred vstopom na regionalno cesto pri Polzeli smo se za krajši čas ustavili še v Andražu, kjer je bila ta dan prireditev "Družina poje".

V poznih večernih urah smo sicer utrujeni, vendar polni lepih doživetij prispeli v Novo Gorico.

PREDSTAVITEV IN KRONOLOGIJA ČEBELARKEGA DRUŠTVA "PETER MOČNIK" STUDENCI - PEKRE

Lani je minilo 50 let, odkar je bilo ustanovljeno ČD Peter Močnik Studenci - Pekre. Svoj jubilej je s skromno slovesnostjo praznovalo jeseni lani na čolnarni ob Dravi pri Mariboru. Posamezni zaslužni člani so dobili pisna priznanja za svoje dolgoletno delo v društvu.

Jeseni 1945 so se čebelarji zbrali v OŠ Pekre in ustanovili ČD Pekre. V prvi upravni odbor so bili imenovani: g. Adolf Sokol, g. Štefan Pušauer, g. Rudolf Rinc, g. Andrej Jemec, g. Alojz Kajzer, g. Peter Močnik, za predsednika pa so izvolili g. Andreja Grila. Od tedanjih članov predststva je zdaj živ le še g. Rudolf Rinc.

Po ustanovitvi društva se je število članov hitro povečalo. Večina so bili čebelarji

s Studenc. Po šestih letih se je sedež društva s Peker preselil na Studence in preimenovalo v ČD Studenci - Pekre.

Čebelarke koticček našega društva.

Novo predsedstvo čebelarkega društva "Peter Močnik" Studenci Pekre.

Predsedniško dolžnost je prevzel g. Jože Hajnc, svojo funkcijo pa je uspešno opravljal vse do leta 1968. V minulih letih so ga na predsedniškem mestu uspešno zamenjali g. Ivan Korošak, g. Bruno Krištof in g. Ivan Vrhovnik.

Ob 85-letnici predsednika ČD Maribor in člana Čebelarkega društva Studenci - Pekre se je čebelarstvo društvo leta 1972 na predlog občnega zbora preimenovalo v ČD "PETER MOČNIK" Studenci - Pekre. To je bila spontana odločitev vsega članstva, saj ima g. Peter Močnik velike zasluge za razvoj čebelarstva ne le v svoji matični družini in društvu, temveč tudi v Sloveniji na sploh. Tisti čebelarji, ki čebelarijo že več kot 50 let in so v društvu že od ustanovitve, so tudi častni člani našega društva. To so: g. Rudolf Rinc, g. Franc Koritnik in g. Andrej Gajšek. Društvo je za delo v minulem obdobju prejelo odličje Antona Janše I. stopnje. Tudi številni naši člani so za prizadevno delo v društvu prejeli odličja Antona Janše vseh treh stopenj.

V 50 letih, odkar društvo deluje, so organizirali številna strokovna predavanja, na njih so čebelarji spoznavali ustroj čebele in življenje čebelje družine, njihove bolezni, način zdravljenja ter nove načine čebelarjenja.

Poskrbeli so tudi za družabno življenje čebelarjev in podpornih članov. Organizirali so številne izlete po naši lepi Sloveniji in zunaj nje. Zelo radi se spominjamo prijateljskega druženja s slovenskimi čebelarji na avstrijskem Koroškem. Neutruden

pri organizaciji izletov je g. Andrej Gajšek.

V začetku leta 1996 so bili v novi izvršilni odbor društva imenovani: predsednik g. Vlado Vogrinec, tajnik g. Anton Nemanič, blagajnik g. Mihael Kamplet in člana g. Štefan Đebi in g. Jurij Novak. Danes je v našem društvu 44 rednih članov in 125 podpornih članov, predvsem po zaslugi zastavonoše g. Andreja Gajška. Člani čebelarijo s 522 družinami, povečini v AŽ panjih.

Delo društva poteka po programu, sprejetem v začetku leta na občnem zboru. Izvršni odbor ima redne seje vsak mesec. Vsak prvi četrtek v mesecu pripravijo debatni večer. Obiskujemo predavanja, organizirana na ravni Občinske čebelarke zveze Maribor. Obiskujemo čebelarstva v bližnji in daljni okolici ter izmenjujemo pridobljeno znanje in izkušnje. Znova smo navezali stike z OŠ Janko Padežnik Studenci in na šoli ustanovili čebelarški krožek. Imamo tudi šolski čebeljak s štirimi čebeljimi družinami. Pripravili smo občni zbor društva, na njem pa sprejeli nova pravila čebelarke družine. Na zadnjem debatnem večeru v minulem letu so člani društva zelo pohvalno ocenili letošnjo preskrbo s sladkorjem. Akcija je bila zelo uspešna, za to pa je treba pohvaliti tako Medobčinsko zvezo ČD Maribor in Čebelarstvo zvezo Slovenije.

Naj med!

Tajnik ČD Peter Močnik
Studenci - Pekre
Anton Nemanič

ČEBELARJI NA KOZJANSKEM FRANC FRECE

S Kozjanskega se nam je oglasil čebelar in soustanovitelj Čebelarke družine Slivnica g. Franc Frece. V uredništvu smo vesel, če dobimo pismo iz kraja, iz katerega nam le redkokdo piše o delu tamkajšnjih čebelarjev. Tako smo se razveselili tudi tega pisma, saj je o delu tamkajšnjih čebelarjev le redko slišati. Veseli nas, da so tudi čebelarji na Kozjanskem aktivni in da se trudijo za napredek čebelarstva. Upamo in želimo jim, da bi nam s skupnimi močmi to uspelo. V pismu je zapisal:

"V Gorici pri Slivnici smo šele leta 1964 ustanovili čebelarstvo družino. Tudi sam sem eden od ustanovnih članov naše čebelarke družine in na to sem še posebej ponosen. Leta 1994 smo praznovali 30-letnico naše čebelarke družine, slovesnost pa smo pripravili ob krajevnem prazniku. Na proslavi je vodstvo društva najbolj zaslužnim podelilo tudi priznanja in odlikovanja Antona Janše II. in III. stopnje.

V našo družino je včlanjenih 36 čebelarjev. Izmed teh je 14 članov včlanjenih tudi

v Čebelarstvo zvezo Slovenije in prejemajo revijo Slovenski čebelar. Člani imamo skupaj 418 čebeljih družin. Letos smo pripravili tudi razstavo čebeljih pridelkov, in ogledalo si jo je veliko starejših in tudi otrok. Skupaj z OŠ Franja Vrunča iz Gorice pri Slivnici pa smo priredili dan odprtih vrat. Na ta dan so šolarji obiskali naše čebelnjake in si ogledali čebelarjevo delo in opremo, pa tudi pridne čebele. Z OŠ Franja Vrunča smo skupaj organizirali tudi razstavo, to pa priča o dobrem sodelovanju med našo družino in šolo. Seveda organiziramo tudi druge dejavnosti, namenjene čebelarjem, na primer predavanja, nakup repromateriala in sladkorja ter oskrbo z zdravili. Redno pa za čebelarje orga-

niziramo tudi strokovno ekskurzijo. Vsako leto nas avtobus odpelje v drug kraj na obisk k kakšnemu znanemu čebelarju. Lani smo bili v Slovenskih Konjicah oziroma v Zrečah pri g. Videčniku. Pokazal nam je čebelarjenje z zakladami. Letos pa smo se odpravili v Odrance v Prekmurje k čebelarju Jožetu Ciganu. Ogledali smo si njegov prevozni čebelnjak na akacijevi paši. Po vsakem izletu imamo tudi zabavo, tako da je članom naše družine prijetno.

Žal pa imamo težave z OČZ v Šentjurju. Le-ta je namreč ves denar občine, namenjen za čebelarstvo, porabila v druge namene. Nepravilnosti se torej, žal, dogajajo tudi v čebelarstvu.

MEDNARODNO PRIZNANJE NAŠEMU ČEBELARJU

FRANC ŠIVIC

V deželah, ki so znane pridelovalke vina, že vrsto let razstavljajo in ocenjujejo med. Ta ugotovitev niti ne preseneča, saj so ocenjevalci medov svoje metode prilagodili tistim, ki jih uporabljajo enologi. S takimi prireditvami se med porabniki širi kultura uživanja medu, med čebelarji pa zanimanje za pridelovanje kakovostne hrane.

Oktobra lani so naši zahodni sosedi v mestecu Pramaggiore pri Portogruaru organizirali veliko razstavo in pokušino medov. Tokrat so prvič povabili k sodelovanju tudi slovenske čebelarje. Ker smo vabilo prejeli le nekaj dni pred začetkom ocenjevanja, je na prireditev poslal svoje vzorce medu le znani poklicni čebelar Marjan Jug iz Ložic pri Anhovem.

In kakšen je bil rezultat?

Edino zlato medaljo za kakovost je dobil prav Marjan Jug, in sicer za cvetlični med, ki ga je točil po paši na sadnem drevju v Goriških Brdih. Zanimivo je, da je tudi leta 1995 prejel zlato medaljo med italijanskega čebelarja, ki je prav tako pasel čebele na breskvah, češnjah, jablanah in hruškah. Te vrste medu navadno ne pridelamo v večjih količinah, saj vreme marca in aprila ni ne vem kako radodarno s sončnimi dnevi, pa tudi čebelje družine še niso na vrhuncu svojega razvoja. Zato imamo pašo na sadnem drevju predvsem za razvojno pašo.

Za kategorijo lipov med so podelili dve srebrni medalji in ena od njiju je spet pripadla Marjanu Jugu. Pika na i pa je bila še posebna diploma za kakovost, ki jo je za gozdni med spet dobil naš čebelar Marjan.

Vsekakor so odličja za slovenski med velika promocija ne samo za pridelovalca, ki ga številni naši porabniki že dobro poznajo, ampak tudi za naše čebelarstvo na

Marjan Jug prejema priznanje za kakovost medu od predsednika ocenjevalne komisije.

Foto: F. Šivic

Uspešna bera družine Jug - zlata in srebrna medalja ter posebna častna diploma.

Foto: Franc Šivic

sploh. Verjetno se bomo morali v prihodnje še večkrat in bolj organizirano udeleževati podobnih mednarodnih prireditiv,

saj bomo le s kakovostnim medom dosegli višje cene na zahtevnih mednarodnih tržiščih.

VEČ KOT 100 LET ČEBELARSTVA IN 50 LET ORGANIZIRANEGA DELA ČEBELARSKEGA DRUŠTVA ILIRSKA BISTRICA

Člani čebelarstva društva Ilirska Bistrica smo bili tudi lani zelo uspešni. Največ časa smo namenili usposabljanju članov društva za zdravstveno varstvo čebel, to pa je seveda prvi pogoj za ohranitev zdravih čebel in uspešno čebelarjenje.

Februarja lani smo se številni udeležili 19. republiškega čebelarstva seminarja in razstave čebelarstva opreme v Polju pri Ljubljani. Številna udeležba na seminarju potrjuje, da je med čebelarji veliko zanimanja in interes za znanje. Organizatorji prihodnjih seminarjev bodo morali razmisliti o večjem prostoru, da bomo lahko vsi udeleženci primerno sodelovali.

Tudi predavanja, ki smo ga organizirali spomladi, se je udeležilo nepričakovano veliko število čebelarjev. To dokazuje, da si želimo znanja in izkušenj za boljše čebelarjenje. Organizirali smo tudi potujočo trgovino in se na ta način opremili z materialom, ki smo ga potrebovali za sezono. Ker paličice za zdravljenje proti varoi izdelujemo sami, smo se domenili za skupno akcijo, ker bo le tako zagotovljen uspeh. V društvu vsako leto pregledujemo čebelje družine na stojiščih oziroma v čebelnjakih

tistih čebelarjev, katerih čebele so izpostavljene nevarnosti okužbe. To delo opravimo skupaj z veterinarsko službo. Ugotavljamo, da je sistematično pregledovanje čebel zelo koristno, saj že nekaj let nismo opazili nobene okužbe s hudo gnilobo, pa tudi varoo zelo dobro obvladujemo.

Prav tako smo si tudi letos prizadevali, da bi naši člani spoznali čim več lepote naše domovine, se povezali z drugimi čebelarji doma in v tujini. Tako smo junija ob pomoči gospoda Franca Šivica organizirali strokovno ekskurzijo na Goriško in v Italijo. Obiskali smo večje čebelarstvo gospoda Klavdija Komarja v Reani del Roal pri Vidmu, si ogledali polnilnico medu in večji prostor za točenje medu, v trgovini s čebelarstvenimi potrebščinami pa smo si kupili tudi nekaj čebelarstvenih pripomočkov.

Posebej zanimiv je bil obisk pri gospodu Garibaldiju (potomec Giuseppeja Garibaldija), čeprav pri njem nismo videli veliko čebeljih družin. Na stojišču je bilo le nekaj deset nakladnih panjev, drugi pa so bili na različnih stojiščih ob slovensko-italijanski meji med Gorico in Vidmom. Pripovedoval nam je o zdajšnji in nekdanji tehnologiji

Člani društva na strokovnem izletu v Vidmu - Italija.

čebelarjenja ter o načinu zdravljenja in pojavu bolezni v posameznih obdobjih. Iz dnevniških zapisov nekdanjih čebelarjev družine Garibaldi je bila zelo zanimiva ugotovitev, da so čebele že takrat ogrožale podobne bolezni kot jih zdaj, vendar v manjšem obsegu, saj v poljedelstvu niso uporabljali toliko škropiv in drugih kemikalij kot zdaj. Čebele so zdravili na razmeroma preprost način. Slišali smo nekaj dobrih nasvetov o pregledih čebel ter opravilih v zvezi s tem, o paši in medenju ter vzdrževanju čistoče v panju.

Na poti domov smo obiskali še igralnico PERLA v Novi Gorici, se sprehodili med igralci, da bi se lotili igralnih avtomatov, pa ni bilo časa, ker smo hiteli na večerjo in pokušno vin v kleti gospoda Remca v Vitovljah. Dobro razpoloženi smo se ob glas-

bi še nekoliko zavrteli, se gospodu Šivicu zahvalili za prizadevnost in organizacijo tako lepega in kvalitetnega strokovnega izleta ter se poslovili od njega.

Lani smo na čebelarški dan obiskali tudi živilsko-kmetijski sejem v Gornji Radgoni. Večina čebelarjev se je udeležila zanimivih in koristnih predavanj, žal pa je bila dvorana tudi tokrat premajhna za vse, ki bi se želeli udeležiti seminarja. Veliko število naših članov in njihovih bližnjih se je lani udeležilo tudi čebelarskega "piknika", ki smo ga priredili v lovski koči v Hrušici. Čebelarska srečanja, ki jih vsako leto prirejamo v drugem kraju, niso pomembna samo zato, da se skupaj poveselimo, saj se ob tej priložnosti seznanimo z aktualnimi dogodki ter akcijami, ki jih še pripravljamo. Organizacijsko smo uspeli marsikaj urediti. V društvo nam je uspelo

Nakladni panji na stojšču pri čebelarju Garibaldiju.

Polnilnica medu pri čebelarju Klavdiju Comaru v Reani del Rojal pri Vidmu.

vkjučiti kar 92 čebelarjev od približno 105-ih na našem območju. Lani smo pripravili tudi tekmovanje za "najbolj urejen čebelnjak ali stojišče", trem najuspešnejšim pa bomo na občnem zboru podelili posebna priznanja.

Čebelarstvo je na Ilirskobistriškem staro več kot 100 let. To pa dokazujejo tudi različni zapisi in pripovedovanja. Kljub temu čebelarji niso bili povezani v društvu, kot so bili drugod po Sloveniji. Prvo organizirano društvo v našem kraju je bilo usta-

novljeno šele 1947, tako da bomo letos praznovali 50-letnico ali zlati jubilej delovnega društva v Ilirski Bistrici. Priprav na praznovanje smo se že lotili. Imenovali smo poseben odbor, ki zbira dokumentacijo ter čebelarске predmete in opremo iz tedanjih časov.

V ta namen bomo izdali tudi kroniko društva, zbrani predmeti in oprema pa bodo ostali v posebnem kotičku v muzeju domače obrti in življenja, ki bo ustanovljen v našem mestu.

Konec leta bo minilo tudi 50 let od smrti našega čebelarja in izumitelja AŽ panja Antona Žnideršiča (22. 12. 1947). Tudi spominu nanj bomo namenili posebno pozornost.

Ob koncu minulega leta smo izvedli redni letni občni zbor društva in na njem med drugim prizadevnim članom podelili posebna čebelarška odličja. Občnega zbora so se udeležile tudi žene čebelarjev in se med seboj pomerile v izdelavi peciva, narajenega iz medu; seveda bodo najboljše prejele posebne nagrade.

Predsednik ČD Ilirska Bistrica
Ivan Šuštar

POROČILO IN VABILO KOMISIJE ZA TEHNOLOGIJO PRI ČZS

Komisija za tehnologijo pri ČZS je na svoji seji, 4. 7. 1996, razpravljala o svojih delovnih nalogah in med drugim sprejela sklep, da bo odslej delala po sekcijah.

Sekcije imajo svoje vodje, ki so hkrati člani komisije. To so:

1. Sekcija za razvoj tehnologij čebelarjenja z listovnimi (AŽ) panji in čebelarjenja v stalnih čebelnjakih. Sekcijo vodi predsednik komisije Marjan Debelak.

2. Sekcija za razvoj tehnologij čebelarjenja v nakladnih panjih. Sekcijo vodi član komisije Anton Rozman.

3. Sekcija za razvoj pripomočkov pri čebelarjenju in čebelarjenje v prevoznih čebelnjakih. Sekcijo vodi član komisije Pavle Zdešar.

4. Sekcija za tehnologijo pridobivanja posebnih čebeljih pridelkov, reprodromateriala in čebel ter matic za prodajo. Sekcijo vodi član komisije Marko Debevec.

5. Sekcija za raziskave in preizkuse tehnologij ter pripomočkov za čebelarjenje. Sekcijo vodi član komisije dr. Janko Božič.

Ena prvih nalog, ki si jih je komisija zadala, je ustanoviti raziskovalno-preizkusno

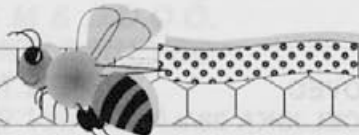
postajo. To naj bi storili skupaj z Biotehnično fakulteto in v povezavi z nastajajočim botaničnim vrtom na zemljišču med Biotehnično fakulteto in živalskim vrtom. Tam naj bi postavili razmeroma skromen, vendar vsestransko vzoren raziskovalni in vzgojno-izobraževalni čebelnjak, opremljen s sodobnimi panji, kakršne uporabljajo naši čebelarji. V tej osrednji čebelarški raziskovalni postaji bi razstavili tudi etnografsko-muzejski in zgodovinski prikaz čebelarstva na naših tleh. Ta del bi bil skupaj s sestojem medovitih rastlin odprt za javnost.

Člani ČZS ste vljudno vabljeni, da v čim večji meri sodelujete pri oblikovanju vprašanj, ki jih imate s področja čebelarске tehnologije. Vabljeni ste tudi k sodelovanju in reševanju tehnoloških problemov.

Komisija za tehnologijo bo vse pomembne in zanimive rezultate svojega dela kakor tudi novice s tega področja sproti objavljala v našem glasilu - Slovenskem čebelarju.

Komisija za tehnologijo,
predsednik: **Marjan Debelak**

Mali oglasi

PRODAM 36 naseljenih AŽ panjev na tovarnjaku 2001, registriran do maja 1997 (B kategorija). Čebele so zdrave, avto dobro ohranjen. Prezem marca ali aprila 1997. Telefon (061) 444-167.

ZAMENJAM gozdni ali kostanjev med. Telefon (0609) 647-427.

PRODAM 250 kilogramov akacijevega medu. Telefon (069) 42-596.

VOZEN Tam 5500 brez kesona zamenjam za 100 kilogramov medu. Telefon (068) 42-527.

PRODAM zložljiv čebelnjak za 6 AŽ 9S panjev s praznimi panji in 10 novih nerabljenih AŽ 9S panjev ter čebelarstvo orodje. Telefon (061) 712-528 zvečer. Homar Vinko, Obrtniška 6, 1230 Domžale. Ogljed možen vsak dan.

Čebelarstva zadruga

NEKAR

Avsečeva 5

1 122 Ljubljana

(061) 484 842 (Švigelj Anton)

(061) 159 08 94 (Seražin Boris)

Ponuja

- Kozarce za med velikosti:

720 mll 28,5 Sit (1430 kos.)

370 mll 23 Sit

- Kovinske pokrove Twist OFF

fi 82 mm 11 Sit

fi 66 mm 9 Sit

- Kartone za kozarce 60 Sit

- Vreče za 200 l sode za med, ki nam omogočajo higiensko spravljanje medu v kovinskih sodih.

Zaloga blaga so omejene.

MIZARSTVO KRŽE – z dolgoletno tradicijo – VRHNIKA

Izdelujemo kakovostne AŽ panje po konkurenčnih cenah. Panji so iz kakovostnega smrekovega lesa in rogljičeni (cinkani). Satniki so iz lipovega lesa in vrtani za žičenje. Desetsatne AŽ panje lahko dobite takoj, za ostale vrste panjev tipa AŽ pa sprejemamo naročila.

NOVO! Sprejemamo tudi naročila za izdelavo in dobavo ORIGINALNIH ZAKLAD, distančnih vložkov in pitalnikov za 10-satne AŽ panje po najnovejših izpopolnitvah avtorjev I. Franciča in M. Debelaka.

Franc Krže, Idrijska 10, 61360 Vrhnika, telefon (061) 751-317

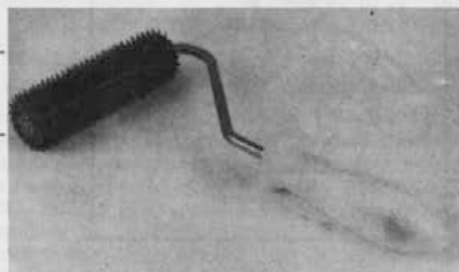
HACKLER LUKNJALO

Najbolj učinkovita naprava za odkrivanje medu.

Luknjalni obročki so narejeni iz ustrezne plastike, držalo iz nerjavečega jekla.

Na razpolago so 4 dolžine (tipi):

Model	Cena SIT
širina valja v mm	
50.8	5.800
108	6.800
130	7.500
152	8.400
203	9.000

J. ŠIMEC

Ljubljana, Prešernova 15

Telefon: (061) 125 94 61

RAKOVEC
GUNCELJSKA 28/a
1210 LJUBLJANA ŠENTVID
Telefon – fax: (061) 152 46 77

IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME

IZDELUJEMO:

- točila za med z ročnim ali električnim pogonom iz aluminija ali nerjaveče pločevine
- kadičnike
- lovilce rojev AŽ, LR, smukalce cvetnega prahu 330/280, matičnice
- cedila za med – enojna in dvojna
- posode za med 30, 50, 80 l
- posode in stojala za odkrivanje satja
- čebelarški pribor (vilice, univerzalne klešče, klešče za satnike, matične klešče)
- oprema za panje (razstojišča AŽ 5 do 15 – nosilci matičnih rešetk, matične rešetke – matične rešetke haneman – LR sponke – zapahi – žica za žičenje satnikov

NOVO! SMUKALCI ZA CVETNI PRAH

Cene so konkurenčne

se priporočamo!

Srečno 1997

*Vsem cenjenim čebelarjem
se zahvaljujemo
za izkazano zaupanje
in jim želimo
obilo miru, zdravja
in dobre letine
v letu, ki prihaja!*

Vesel Božič in srečno Novo leto 1997

LOGAR TRADE d.o.o., Čebelarstvo, proizvodnja in trgovina
Zupanova 1, 4208 Šenčur, tel. (064) 411 663, fax: (064) 411 499

APIS M & D.D.O.O.
MARKO DEBEVEC
ČUŽA 7
61360 VRHNIKA
telefon: (061) 751-282
Odprto: od 9.-12. in 16.-18. ure

PREDELAVA VOSKA V SATNICE PO UGODNIH CENAH
KUHA VOŠČIN IN TAKOJŠNJA MENJAVA VOŠČIN ZA SATNICE
PREVZEM VOŠČIN SAMO V NEPRODUŠNIH PLASTIČNIH VREČAH

Vse čebelarje in čebelarstva družstva obveščamo, da izdelujemo hladno valjane, nelomljive satnice vseh velikosti:

- Urejeno imamo vso dokumentacijo in pogoje za izdelavo
- Satnice izdelujemo na novih sodobnih strojih, velikost celic popolnoma ustreza naši kranjski čebeli
- Vosek steriliziramo v oljnih sterilizatorjih pri 126 °C
- Priporočamo vam, da se za nakup satnic dogovorite v okviru čebelarskih društev (ugodnejša cena), po dogovoru pa pridemo po vosek tudi sami (nad 300 kg)
- Iz enega kilograma voska izdelamo po dogovoru od enajst do dvanajst AŽ satnic
- Cene za predelavo voska v satnice so zelo ugodne
- Po ugodni ceni odkupujemo pretopljen čebelji vosek
- Nudimo satnike vrtane 6x, limane, zbite
- Cena predelave voska je od 210 do 240 SIT/kg

ODPRTO IMAMO VSAK DELOVNIK OD 9.-12. IN OD 16.-18. URE, OB SOBOTAH PA OD 9.-12. URE.

PRIZNANO VZREJALIŠČE MATIC APIS M & D.D.O.O. VRHNIKA

sprejema prednaročila za kakovostne, izbrane in označene matice kranjske pasme. Konec maja in junija so na voljo črni - **NOVO!** - čebel, po želji z dodatkom zdravil.

• izdelujemo beljake - **NOVO!** - čebel, po želji z dodatkom zdravil. Nudimo vam ves čebelarski repro material.

- NOVO! -

Nudimo vam ves čebelarski repro material.

Časopis Slovenski čebelar je ustanovilo »Slovensko čebelarsko društvo za Kranjsko, Štajersko Koroško in Primorsko« leta 1898.

Izdaja ga Čebelarstva zveza Slovenije, Cankarjeva 3/II, 61000 Ljubljana, tel.: (061) 210-992, fax: 126-13-35.

Časopis izhaja v Ljubljani vsakega 1. v mesecu in je oštevilčen z zaporedno številko meseca. Časopisni (izdajateljski) svet sestavljajo: Lojze Peterle, inž. Marjan Debelak, prof. Janez Mihelič, dr. Jože Šnajder, dr. Janez Poklukar, dr. Aleš Gregorc.

Uredniški odbor sestavljajo: prof. Janez Mihelič, inž. Jože Babnik, dr. Jurij Senegačnik, dr. Janez Poklukar, mag. Mira Jenko-Rogelj, inž. Marjan Debelak, dr. Aleš Gregorc in dr. Janko Božič.

Glavni in odgovorni urednik: prof. Janez Mihelič.

Lektorica: prof. Nuša Radinja.

Letna naročnina za nečlane je za leto 1996 4.550,00 SIT. Posamezna številka stane 450,00 SIT.

Članarina, skupaj z naročnino za Slovenski čebelar, je 4.000,00 SIT.

Člani imajo pravico do enega brezplačnega oglasa do 20 besed v tekočem letu, vsako nadaljnjo besedo pa plačajo po veljavnem ceniku za splošne oglase.

Cene reklamnih oglasov: cela barvna stran na ovitku 50.000,00 SIT, v sredini 30.000,00 SIT, pol strani 15.000,00 SIT, četrt strani 7.000,00 SIT. Popust pri ceni za 3- do 5-kratno objavo je 10 odstotkov, za 6- do 10-kratno objavo 20 odstotkov, za celoletno objavo 30 odstotkov. Cena splošnih oglasov je 40,00 SIT za besedo, enako tudi za osmrtnice, ki vsebujejo več kot 40 besed. Številka tolarkega žiro računa pri APP v Ljubljani je: 50101-678-48636.

Po mnenju Ministrstva za informiranje Republike Slovenije (23/39-92) je mesečnik Slovenski čebelar proizvod informativnega značaja (13. točka tarifne številke 3), za katere se plačuje 5-odstotni prometni davek.

Tiska KURIR p.o. Ljubljana, Parmova 39.

Oblikovanje naslovnice: Boštjan Debelak.

Rokopisov in nenaročenih fotografij ne vračamo.

**Čebelarstva zveza Slovenije prireja v Celju
v SOBOTO 15 februarja 1997
XX.REPUBLIŠKI ČEBELARSKI SEMINAR IN
ČEBELARSKO RAZSTAVO**

Seminar bo v dvorani Celskega sejma v Celju

Ob 9 uri pričetek seminarja - Pozdravni govor predsednika ČZS

Tema seminarja : Pomen matice v sodobnem čebelarstvu

Sodelovali bodo strokovnjaki iz Nemčije in Slovenije ter naši priznani vzrejevalci matic.

MEDNARODNA ČEBELARSKA RAZSTAVA

V predverju Celjskega sejma bo istočasno tudi mednarodna čebelarstva razstava .

Prijave za udeležbo na razstavi prejemamo do 5.februarja 1997 na tel.061 - 210 992

Vsak udeleženec bo prejel tudi zbornik referatov.

Vljudno vabljeni Č Z S

CENIK UČIL IN OBRAZCEV ČZS

	Člani	Nečlani
OBRAZCI		
odličja A. Janše (vse stopnje)	3.000,00	
diplome - razne	50,00	
evidenčni list članstva	10,00	
NALEPKA za kozarec z medom (samolepilne)	4,50	5,50
PRELEPKA - originalna polnitev	0,50	0,60
NALEPKA - zaščitna znamka	6,00	
REKLAMNI letak (100 kosov)	60,00	72,00
EKOLOŠKI LETAK - varujte čebele (100 kosov)	500,00	600,00
LITERATURA		
Priročnik za začetnike	300,00	360,00
Zdravstveno varstvo čebel	1.200,00	1.440,00
Čebelarjeva opravila	1.200,00	1.440,00
Vzreja matic	1.200,00	1.440,00
Mana iglavcev, napoved gozd. medenja	1.700,00	2.040,00
Mladi čebelar	1.200,00	1.440,00
Igra - odkrivanje čebelarstva	200,00	240,00
VIDEOKASETE		
Vzreja matic	2.000,00	2.400,00
Čebelarjenje	2.500,00	3.000,00
Domača čebela	4.400,00	5.200,00
Pošljemo lahko tudi po pošti.		

Čebelarstva zveza Slovenije